

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра обліку і аудиту

Пояснювальна записка

до дипломної роботи бакалавра

на тему:

Особливості формування фінансової звітності та аналіз прибутковості малого підприємства (на матеріалах ТОВ «ПРИМІЄР»)

Виконав: студент групи ОАз-41
спеціальності
071 «Облік і оподаткування»
Шутко Василь Васильович

Керівник к.е.н., доцент Колінько Н.І.

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

м. Львів – 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут екологічної економіки і менеджменту _____
 Кафедра _____ обліку і аудиту _____
 Освітній ступінь _____ бакалавр _____
 Спеціальність _____ 071 «Облік і оподаткування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри обліку і аудиту
 _____ д.е.н., проф. Гарасим П.М.
 « 15 » 03 2024 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Шутко Василя Васильовича _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи Особливості формування фінансової звітності та аналіз
прибутковості малого підприємства (на матеріалах ТОВ «ПРИМІЄР»)

керівник роботи Колінько Наталія Іванівна, к.е.н., доц.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від 07.03.2024 року № С-193

2. Термін подання студентом роботи 14.06 2024р.

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, фінансова
та статистична звітність підприємства, спеціальна та періодична
література

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) _____

1. Теоретичні аспекти прибутковості

2. Економічна характеристика підприємства та оцінка процесу визначення показників фінансової звітності на підприємстві

3. Оцінка прибутковості діяльності підприємства

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) _____

Призначення складників фінансової звітності 2. Економічні показники
діяльності ТОВ «ПРИМІЄР» 3. Формування показників Активу форми № 1-м
Баланс 4. Формування показників Пасиву форми № 1-м Баланс 5. Формування
показників у формі №2м

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 15.03.24 р.

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Підбір літератури, вихідної джерельної бази для аналізу на об'єкті дослідження	15.03-23.03	викона
2	Теоретичні аспекти прибутковості	24.03-14.04	викона
3	Економічна характеристика підприємства та оцінка процесу визначення показників фінансової звітності на підприємстві	15.04-25.04	викона
4	Оцінка прибутковості діяльності підприємства	26.04-02.05	викона
5	Написання вступу, висновків, оформлення бібліографічного апарату роботи, додатків	03.05-17.05	викона
6	Технічне оформлення роботи	18.05-28.05	викона
7	Рецензування роботи, перевірка на академічний плагіат, підготовка електронної презентації на захист, здача роботи разом з пакетом супровідних документів на кафедрі	29.05.06-12.06	викона

Студент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Анотація

В дипломній роботі ставилася мета виявити резерви покращення існуючої практики формування фінансової звітності ТОВ «ПРИМІЄР». Для досягнення цієї мети було вивчено теоретичні положення щодо класифікації фінансової звітності, проведений аналіз економічного та соціального розвитку підприємства за період 2021-2023 рр., виявлено резерви та шляхи щодо покращення формування фінансової звітності та фінансового стану ТОВ «ПРИМІЄР».

Ключеві слова: фінансова звітність, баланс, звіт про фінансові результати, прибуток, рентабельність.

- Сторінок – 74
- рисунків – 16
- таблиць – 28
- використаних джерел – 41

Paper

The aim of the thesis was to identify reserves for improving the existing practice of forming financial statements of "PRIMEER" LLC. To achieve this goal, the theoretical provisions regarding the classification of financial statements were studied, an analysis of the economic and social development of the enterprise for the period 2021-2023 was carried out, reserves and ways to improve the formation of financial statements and the financial condition of "PRIMEER" LLC were identified.

Keywords: financial reporting, balance sheet, report on financial results, profit, profitability.

- Pages - 74
- tables – 28
- pictures - 16
- sources – 41

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ	7
1.1. Сутність прибутку та прибутковості	
1.2 Загальна система показників оцінювання прибутковості підприємства	22
РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ПРОЦЕСУ ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	29
2.1. Оцінка фінансово-економічних показників виробничо-господарської діяльності	
2.2 Аналіз процесу визначення показників фінансової звітності на підприємстві	36
2.3. Напрямки вдосконалення формування показників фінансової звітності малого підприємства	50
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	53
3.1. Аналіз фінансових результатів ТОВ «ПРИМІЄР»	
3.2. Аналізування прибутковості підприємства	57
3.3. Шляхи поліпшення управління прибутком у ТОВ «ПРИМІЄР» з використанням кваліметричного підходу	59
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Звітні показники становлять ключове джерело інформації про прогрес виконання планів соціально-економічного розвитку підприємств, бізнес-планів та інших стратегічних документів, що формуються у різних галузях у зв'язку з реформуванням власності. На основі цих показників виявляються потенційні можливості для підвищення ефективності виробництва і обґрунтовуються заходи, спрямовані на уникнення минулих помилок та недоліків у майбутніх звітних періодах.

Звітність підприємств має велике значення для наукових досліджень у галузі економіки. Будь-які аналізи та узагальнення щодо результатів господарської діяльності підприємств, спрямовані на виявлення типових тенденцій у їхньому розвитку, проводяться на основі аналізу та обробки інформації, що міститься у фінансовій звітності.

Ступінь розробленості проблеми, що досліджується. Проблемам формування показників фінансової звітності та їх аналітичної оцінки присвячені праці вітчизняних науковців, зокрема: Ф. Бутинця, С. Голова, В. Костюченко, Я. Крупки, Т. Кучеренко, М. Пушкаря, Н. Ткаченко, П. Хомина, М. Чумаченка. Низку важливих аспектів зазначеної тематики розкрито у роботах зарубіжних вчених-економістів: Х. Андерсена, Р. Бола, Т. Варфілда, Д. Кіесо, Д. Колдуелла, Б. Нідлза, Д. Панкова, Я. Соколова.

Мета роботи полягає у розкритті методики складання звітності підприємства та вдосконалення цього процесу.

Завдання цієї роботи полягає в систематизації, розширенні та закріпленні теоретичних знань і практичних навичок у сфері звітності підприємства.

Об'єкт дослідження. У цьому дослідженні зосереджено увагу на аналізі звітності обраного підприємства, а саме ТОВ «ПРИМІЄР». Ця обрана організація надає широкі можливості для всебічного вивчення питань, що розглядаються в роботі.

Предмет дослідження. Дослідження спрямоване на аналіз теоретичних засад і практики складання фінансової звітності, а також на виявлення шляхів її вдосконалення з урахуванням особливостей фінансово-господарської діяльності конкретного підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідження використовуються різноманітні методи, як загальнонаукові, так і спеціалізовані. До загальнонаукових методів належать аналіз, синтез, індукція, дедукція. Спеціалізовані методи включають методичні порівняння, систематизацію, групування і логічне узагальнення, системний підхід, абстрагування, конкретизацію. Також використовуються методи дослідження документів та реєстрів обліку за їх формою і змістом, аналітичні розрахунки та інші наукові методи, що дозволяють досягти поставлених цілей і вирішити завдання дослідження.

У процесі роботи були використані такі **джерела практичного матеріалу**:

1. Нормативно-законодавчі документи, які регулюють порядок складання та подання звітності, зокрема вимоги до фінансової звітності підприємств.

2. Літературні джерела, такі як посібники, підручники та монографії, що містять теоретичні та практичні аспекти складання та аналізу фінансової звітності.

3. Статті в спеціалізованих виданнях, які розглядають актуальні питання звітності та аналізу фінансової діяльності підприємств.

4. Основні звітні форми обраного підприємства, які додаються до роботи як додатки, щоб продемонструвати практичний аспект складання звітності.

Дослідження ґрунтується на теоретичних та методологічних основах, зокрема на діалектичних методах пізнання та ключових положеннях економічної теорії. Для досягнення поставлених цілей застосовувалися такі **методи дослідження**: індуктивний, дедуктивний, балансовий, графічний, групування, статистико-економічний, монографічний та порівняльний аналіз.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРИБУТКОВОСТІ

1.2. Сутність прибутку та прибутковості

Головною метою створення та діяльності будь-якого підприємства, незалежно від його власності та розміру, є отримання відповідної винагороди за зусилля, вкладені у діяльність, а саме - досягнення достатнього рівня прибутку.

Прибуток відображає фінансові можливості підприємства та його потенціал для розширення виробничої діяльності. Чим вищий прибуток, тим більше можливостей відкривається для економічного зростання, покращення та розширення діяльності підприємства. Прибуток є ключовим джерелом збільшення рівня добробуту населення і визначає рівень фінансової стабільності країни.

Прибуток відображає фінансові результати та мету діяльності підприємства, і він є головним джерелом його розвитку. Визначення фінансового результату є одним з ключових аспектів економіки та фінансів. Прибуток виступає головною рушійною силою економічних процесів та основною метою діяльності підприємства, забезпечуючи не лише його внутрішні потреби, але й становлячи джерело формування бюджетних ресурсів держави.

Ф. Найт, американський економіст, відзначає, що жоден економічний термін або поняття не має такого широкого спектру значень, як "прибуток", і це також стосується категорії "доходу".

Після аналізу різноманітних підходів вчених до визначення поняття "прибуток" в економічній літературі, було виявлено, що на сьогоднішній день немає єдиної точки зору щодо цієї економічної категорії. Різні автори висловлюють різні підходи до визначення прибутку, які можна систематизувати та представити у вигляді таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.

Різноманітність підходів до розуміння поняття "прибуток"

	Джерело	Визначення
1	Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М.	Прибуток становить собою різницю між загальною сумою доходів і витратами на виробництво та реалізацію продукції.
2	Буряковський В.В	Прибуток – це грошовий вираз основної частини грошових збережень, створених підприємством будь-якої форми власності.
3	Мочерний С.В.	Прибуток – це перетворена, похідна форма додаткової вартості, яка з кількісного аспекту є різницею між ціною продажу і витратами капіталу на її виробництво.
4	Білик В.О.	Прибуток: 1) є результатом капіталу як обов'язкового фактора будь-якого виробництва; 2) винагорода капіталіста за відстрочку особистого споживання власного капіталу, за ризик в очікуванні ефекту від вкладених у виробництво засобів; 3) як трудовий дохід від підприємницької діяльності у всіх його видах 4) як результат існування монополії
5	Мочерний С.В.	Прибуток – одна з форм чистого доходу в умовах розвинутих товарно-грошових відносин, що виражає вартість додаткового частково необхідного продукту. За своєю величиною прибуток - це різниця між продажною ціною товару і витратами на його виробництво.
6	Алексеєнко Л.М., Олексієнко В.М.	Прибуток (eariangs, profit, прибыль) - виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на викладений капітал, який характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності і представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними затратами у процесі виконання цієї діяльності.
7	Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С.	Прибуток: сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.
8	Гальчинський А.С.	Прибуток – різниця між продажною ціною товару або

		послуги і витратами виробництва. Виражає вартість додаткового і частково необхідного продукту.
9	Климко Г.Н.	Прибуток у розумінні В.Петті та частина продукту, яка залишається після відрахування заробітної плати. А.Сміт під прибутком розумів дохід промислового капіталіста, що залишився після сплати ренти земельному власнику і відсотка власнику грошового капіталу. Д.Рікардо виявив протилежну залежність між прибутком та земельною рентою, між заробітною платою і прибутком. Яка частина продукту сплачується у формі заробітної плати дуже важливе питання при вивченні прибутку.
10	Ільчук М.М., Іщенко Т.Д	Прибуток визначається зменшенням суми скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платника податку і суму амортизаційних відрахувань.
11	Богачова О.В., Винокуров К.С., Крусь Ю.І.	Прибуток від реалізації – визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції у цінах продажу без акцизного збору, податку на добавлену вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, передбачених чинним законодавством, та витратами, що включаються до собівартості реалізації продукції. Прибуток торговий – виражена в грошовій формі різниця між валовими прибутками і валовими витратами.
12	Філімоненков О.С.	Прибуток – це частина вартості додаткового продукту, додатковий продукт, виражений у грошах частина чистого доходу, одна з його форм.
13	Біла О.Г.	Прибуток – позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризує ефективність виробництва і зрештою свідчить про рівень і якість виробленої продукції, рівень собівартості.
14	Емельянов А.М., Воронов В.В., Кушлин В.И. [18]	Нерозподілений прибуток складається із тієї частини прибутку компанії, який зберігається, а не витрачається на виплати у вигляді дивідендів
15	Мец В.О.	Прибуток – фінансова категорія, яка показує позитивний

		фінансовий результат, характеризує ефективність виробництва, свідчить про обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості.
16	Ефимова О. В.	Прибуток – змінена форма додаткової вартості, виробленої, реалізованої, готової до розподілу, що сформована в процесі суспільного відтворення для задоволення різних інтересів підприємства та його власників
17	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Після ретельного аналізу визначень стає очевидним, що кожен вчений має власне тлумачення поняття "прибуток". Проте, ми можемо виділити кілька спільних рис:

1. Прибуток зазвичай визначають як різницю між валовим доходом і валовими витратами. Якщо визначення валового доходу зрозуміле (це результат перемноження обсягу продукції на ціну одиниці товару), то що вважати валовими витратами? З погляду бухгалтера, до них входять явні грошові витрати.

2. Прибуток вважається одним з ключових показників фінансових результатів діяльності підприємства.

3. Також спільною ознакою є визнання творчої діяльності як джерела прибутку.

Щоб забезпечити задовільний рівень ефективності, необхідно, з одного боку, перевищити витрати на досягнення кінцевих результатів, а з іншого боку, порівняти отримані результати з аналогічними об'єктами. Хоча абсолютна величина прибутку, отриманого підприємством, є важливим показником діяльності, вона не може відображати рівень ефективності управління, оскільки абсолютний розмір прибутку вказує лише на одноразовий економічний ефект. Індикатором цієї ефективності є показник прибутковості.

Прибуток є основним показником прибутковості підприємства, і його наявність свідчить про ефективність його діяльності. Проте лише сам прибуток не дає повної карти рівня ефективності. Для визначення цього рівня потрібно порівняти показник прибутку з показником витрат ресурсів і встановити їх відношення, щоб зрозуміти рівень прибутковості підприємства.

Прибуток визначається як різниця між ціною продажу товарів чи послуг і собівартістю їх виробництва. Це також різниця між обсягом отриманих доходів і сумою витрат на виробництво і реалізацію продукції. Прибуток виступає як форма доходу для підприємця, який вклав свій капітал з метою досягнення комерційного успіху. Однак він враховує лише частину доходу, яка залишається після врахування затрат, необхідних для здійснення цієї діяльності.

Прибуток, як важлива категорія у ринкових відносинах, виконує такі функції:

1) Він характеризує економічний ефект, що є кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства.

2) Прибуток відіграє стимулюючу функцію, оскільки він одночасно є фінансовим результатом та основним елементом фінансових ресурсів підприємства.

3) Прибуток є джерелом формування бюджетів на різних рівнях.

Рівень і сума прибутку формуються під впливом різноманітних факторів, які можуть впливати на них як позитивно, так і негативно. Ці фактори є численними і різноманітними, і важко обмежити їх. Загалом всі фактори, що впливають на прибуток підприємства, можна розділити на дві основні категорії: екзогенні і ендегенні.

До екзогенних факторів відносяться природні умови, транспортні умови, державне регулювання цін, тарифів, відсотків, податкові ставки та пільги, штрафні санкції, конкуренція на ринку товарів та інші аспекти. Ці фактори не залежать від діяльності підприємства, але мають значний вплив на його прибуток.

До ендогенних факторів відносяться такі аспекти, як обсяги виробництва та реалізації продукції, структура виробництва, собівартість, якість і ціни на продукцію та інші. Внутрішні фактори поділяються на виробничі та невиробничі. Виробничі фактори характеризують наявність та використання засобів та предметів праці, трудових та фінансових ресурсів.

Загальний прибуток підприємства відображає кінцевий результат його діяльності. Цей прибуток включає в себе прибуток від усіх видів діяльності підприємства, таких як прибуток від реалізації товарів, робіт та послуг (валовий прибуток), прибуток від операційної діяльності, прибуток від звичайної та надзвичайної діяльності.

Крім того, визначається чистий прибуток, який є сумою прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Основною складовою частиною загального прибутку є прибуток від реалізації товарної продукції, який становить понад 95% загального прибутку.

Сказати, що перше підприємство, яке має прибуток у 5 разів більший, працює краще, ніж друге, є помилковим висновком. Для точного визначення прибутковості підприємства необхідно порівняти прибуток з його витратами (собівартістю) або з обсягом виробничих фондів (основних фондів і оборотних засобів). Це порівняння характеризує прибутковість підприємства.

При вивченні сутності прибутковості важливо відзначити різноманітність поглядів на тлумачення цього поняття, що узагальнено в таблиці 1.2. З цієї таблиці видно, що на сьогодні не існує єдиного визначення категорії "прибутковість". Різні автори розглядають це поняття по-різному. Наприклад, М.Ф. Огіччук та Л.Ю. Кучер розглядають прибутковість як показник економічної ефективності та результативності діяльності суб'єкта господарювання.

Таблиця 1.2

Класифікація підходів до розуміння сутності терміну "прибутковість".

	Джерело	Визначення
1	Р.Р. Антонюк	стійке економічне явище, що проявляється як підтверджена здатність

		підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від здійснення як основної, так і всієї господарської діяльності, що полягає в перевищенні доходу над здійсненими витратами в розмірі достатньому для ефективного подальшого функціонування
2	М.Ф. Огійчук	вид ефективності, що характеризує результативність діяльності економічних систем (підприємств, територій, національної економіки). Основною особливістю таких систем є вартісний характер засобів (видатків, витрат) досягнення цілей (результатів), а в деяких випадках і самих цілей (зокрема, одержання прибутку
3	Т.В. Осипова	основою прибутковості є сам прибуток, який у цілому й визначає результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток зображає її результати
4	Л.Ю. Кучер	між прибутком і прибутковістю є тісний діалектичний взаємозв'язок: прибуток – це показник для зображення економічного ефекту в абсолютних показниках, а прибутковість – показник для зображення економічної ефективності діяльності суб'єкта господарювання
5	С.В. Мочерний	прибутковість суб'єкта треба розглядати з двох аспектів: по-перше, як прибутковість усього підприємства щодо всього авансованого капіталу, яка визначається нормою прибутку: відношенням річного прибутку до авансованого капіталу; по-друге, як прибутковість виготовлення окремої партії товарів, яка вимірюється відношенням прибутку до собівартості товарів
6	О.В. Хмелевський	стан підприємства, що вказує на його здатність здійснювати рентабельну діяльність, забезпечувати платоспроможність, генерувати прибуток, на основі чого забезпечувати стабільність зростання та майбутній інноваційно-інвестиційний розвиток

Р.Р. Антонюк [8] описує прибутковість як здатність підприємства генерувати позитивний фінансовий результат від своєї господарської діяльності. Це означає перевищення доходів над витратами у такій мірі, що забезпечує ефективне подальше функціонування.

Т.В. Осипова [9] вважає, що прибутковість базується на самому прибутку, який визначає результат фінансово-господарської діяльності підприємства в цілому.

Таким чином, прибутковість є показником, що відображає ефективність функціонування підприємства, оцінюючи його здатність до здобуття прибутку та ефективного відтворення використаних ресурсів.

Прибутковість підприємства оцінюється за двома основними показниками: прибутком і рентабельністю. Прибуток відображає абсолютний фінансовий результат без врахування використаних ресурсів, тоді як рентабельність є ключовим вартісним показником ефективності виробництва. Вона визначає рівень повернення активів і ефективного використання капіталу у виробничому процесі. Рентабельність безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку і відображає ефективність діяльності підприємств різних форм власності, а також характеризує інтенсивність їх роботи. Таким чином, дослідження рентабельності є надзвичайно важливим чинником для подальшого ефективного функціонування та розвитку підприємства.

Згідно з поглядами Н.Б. Ярошевича, прибуток є основною метою підприємницької діяльності і джерелом коштів для інвестицій у розвиток виробництва. Рівень прибутку відображає ефективність виробництва, тоді як збиток свідчить про неефективне господарювання. Прибуток представляє собою різницю між валовими доходами та валовими витратами.

Рентабельність є важливим показником для характеристики складників формування прибутку і доходів підприємства. Вона більш повно, ніж прибуток, відображає кінцеві результати господарювання, оскільки її величина відображає співвідношення між наявними та використаними ресурсами.

Рентабельність є ще одним показником прибутковості підприємства, оскільки вона відображає співвідношення між прибутком та понесеними витратами. Це відносний показник, який дає можливість порівняти ефективність підприємства з іншими. Рентабельність характеризує ступінь доходності, вигідності та прибутковості.

Якщо сума прибутку відображає абсолютний результат діяльності, то рентабельність визначає міру цієї ефективності у відносних виразах. Іншими словами, це відносний показник прибутковості підприємства або виробленої

продукції. Рентабельність дозволяє зрозуміти, наскільки достатнім є прибуток в порівнянні з іншими факторами, які впливають на фінансово-господарську діяльність підприємства. При визначенні рентабельності прибуток порівнюється з факторами, які мають найбільший вплив на його отримання: доходами, витратами, ресурсами та капіталом.

Основні показники ефективності можна розділити на такі групи:

- показники ефективності капіталу (активів);
- показники ефективності продукції;
- показники, які обчислюються на основі потоків грошових коштів, що наявні.

С.Б. Довбня та О.Г. Пендик класифікують коефіцієнти рентабельності за трема групами з такими характеристиками:

- оцінка загальної ефективності діяльності підприємства;
- оцінка ефективності за окремими напрямками діяльності (включаючи операційну, інвестиційну, фінансову);
- оцінка ефективності використання ресурсів.

О.А. Зінченко розподіляє показники рентабельності за наступними критеріями:

- за часом (моментальні, статичні, динамічні);
- за витратами (за активами, використаними ресурсами, споживаними ресурсами);
- за результатом (загальний прибуток, оподаткований прибуток, чистий прибуток);
- за узагальненням (узагальнені, локальні, часткові);
- за інфляцією.

Недолік цієї класифікації полягає в тому, що вона не включає показників, що відображають різні види діяльності підприємства, такі як операційна, інвестиційна та фінансова. Це є недоречним, оскільки під час нестабільних періодів саме інвестиційна та фінансова діяльність можуть стати важливим джерелом прибутку.

За Л.А. Лахтіоною, всі показники рентабельності можна розділити на чотири основні групи [1]:

- Показники, що відображають рентабельність від реалізації товарів чи послуг.

- Показники, пов'язані з рентабельністю активів.

- Показники, що відображають рентабельність від власного капіталу та зобов'язань.

- Показники, що оцінюють рентабельність витрат та продукції.

Деякі автори, такі як Зянько В.В., та Базилінська О.Я., класифікують показники рентабельності на [1]:

- Витратні: включають рентабельність продукції, рентабельність інвестиційних проектів, рентабельність окремих видів діяльності тощо.

- Ресурсні: оцінюються через рентабельність активів (загального капіталу) підприємства, рентабельність чистих активів, рентабельність оборотних та необоротних активів, рентабельність власного капіталу тощо.

- Доходні: включають в себе валову рентабельність реалізації, чисту рентабельність реалізації та операційну рентабельність реалізації.

Отже, прибутковість оцінюється за допомогою прибутку та рентабельності. Існують різні підходи до визначення цих показників. Загалом, показники рентабельності є більш відомостів, ніж простий прибуток, оскільки вони надають більш детальну інформацію про кінцеві результати діяльності підприємства. Вони відображають співвідношення між фактичними або використаними ресурсами та отриманими результатами.

Так, існує різноманіття показників рентабельності, але загальною характеристикою їхнього обчислення є те, що у чисельнику завжди знаходиться прибуток, а у знаменнику – витрати, які були здійснені для отримання цього прибутку. Вибір конкретного показника рентабельності залежить від того, що саме потрібно оцінити: чи це рентабельність продукції, рентабельність виробництва, операційна чи інвестиційна діяльність, рентабельність підприємства, активів, власного капіталу та інші.

У сучасних умовах ринкової конкуренції, для успішного функціонування підприємств, виявлення потенційних можливостей для збільшення обсягів продукції, зниження собівартості і зростання прибутку має вирішальне значення. Хоча зазвичай спостерігається прямопропорційний зв'язок між обсягом продажу товарної продукції та рівнем прибутку, зв'язок між рівнем прибутку і собівартості є зворотнім. Чим менша собівартість продукції, тобто витрати на виробництво і продаж, тим більший прибуток, і, навпаки.

Затрати, пов'язані з виробництвом і продажем продукції, які формують собівартість, вважаються одними з ключових показників у комерційній діяльності підприємств. Склад цих затрат, що включаються до собівартості, регулюється законодавством.

Собівартість підприємства залежить від різноманітних факторів, таких як ціни на сировину і матеріали для виробництва, заробітна плата працівників тощо. При аналізі зміни собівартості необхідно визначити причини її збільшення або зниження, щоб розробити стратегії зі скорочення витрат на виробництво і продаж продукції, що сприятиме збільшенню прибутку.

Прибуток, як результат фінансової діяльності підприємств, може бути як позитивним, так і негативним. Це означає, що підприємства можуть отримувати чистий прибуток, якщо їхня діяльність є прибутковою, або чистий збиток, якщо їхня діяльність є неприбутковою або не ефективною.

Резерви збільшення суми прибутку та рентабельності нерозривно пов'язані з стратегіями та напрямками господарювання підприємства. Для досягнення успішного функціонування, кожен суб'єкт господарювання має прагнути до підвищення ефективності своєї діяльності через раціональне використання ресурсів, збільшення прибутковості виробництва та покращення якості продукції, яку він реалізує.

Отже, ефективне планування та отримання прибутку від реалізації продукції є ключовим завданням для підприємств. Важливо зазначити, що на величину прибутку від продажу товарів впливають як зовнішні фактори, такі як

зміни в державних регулюючих цінах, природні умови та транспортні умови, так і внутрішні фактори, які залежать від самого підприємства.

Для підвищення рівня прибутковості підприємства можуть впроваджуватися наступні заходи:

- Організаційні: вдосконалення виробничої та організаційної структур управління, диверсифікація виробництва, реструктуризація виробництва тощо.

- Техніко-технологічні: оновлення техніко-технологічної бази, переозброєння виробництва, вдосконалення виробів, що виробляються.

- Економічні важелі та стимули: вдосконалення тарифної системи, форми та системи оплати праці, прискорення оборотності оборотних коштів тощо.

Якщо впроваджувати зміни не в такому порядку, то позитивні зрушення в ефективності діяльності можуть бути малопомітними або взагалі відсутніми.

Підвищення ефективності виробництва та зростання прибутковості можуть бути досягнуті через розширення виробництва, що означає збільшення обсягів виготовлення товарів і послуг. Це можна здійснити двома шляхами: збільшенням кількості залучених у виробництво ресурсів (екстенсивний шлях) або поліпшенням технологій (інтенсивний шлях).

З метою забезпечення стабільності та отримання прибутку в умовах сучасного ринку, ми пропонуємо ряд шляхів та стратегій, спрямованих на підвищення прибутку і рентабельності підприємств України.

Запропоновані заходи можуть служити ефективними інструментами для підвищення прибутковості вітчизняних підприємств в умовах сучасного українського ринку. Однак компанії мають активно досліджувати всі можливі шляхи вдосконалення виробництва, підвищення конкурентоспроможності власної продукції, що сприятиме зростанню прибутку та рентабельності підприємства.

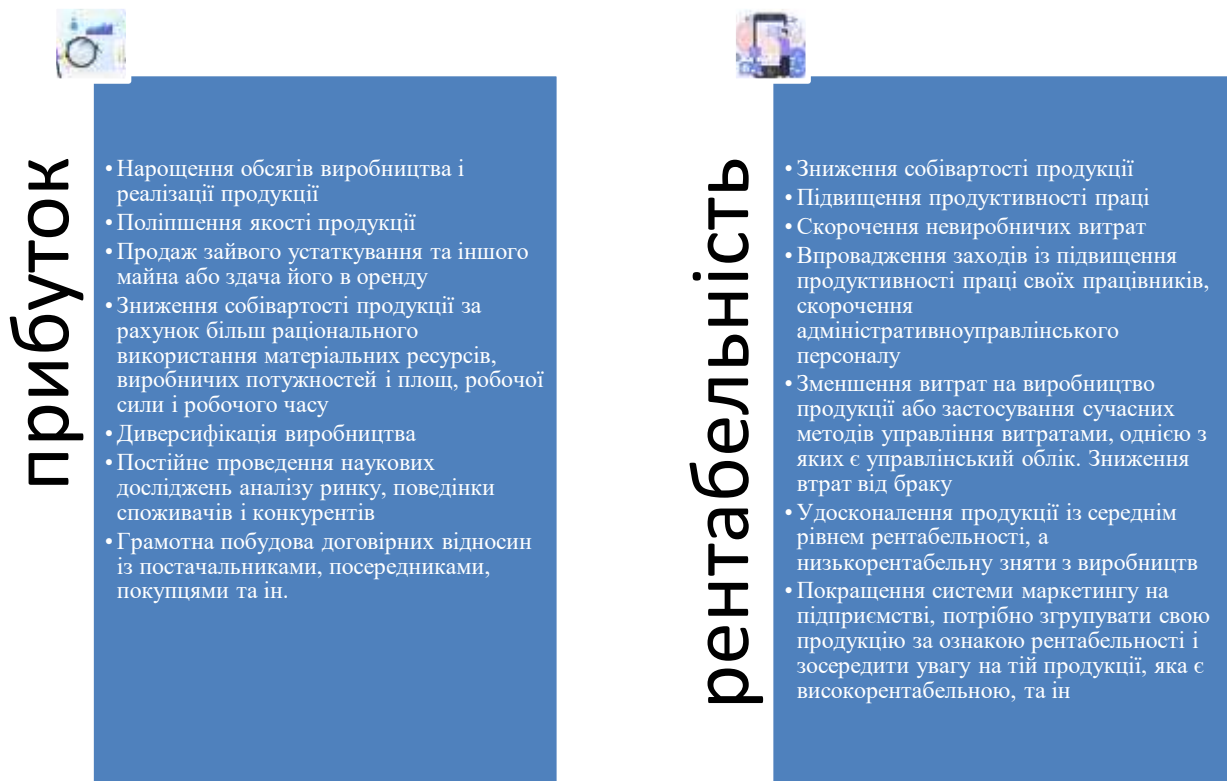

Рис. 1.1 Напрямки підвищення прибутковості та рентабельності виробництва.

Зарубіжний досвід в удосконаленні рівня прибутковості промислового сектору показує, що велика увага приділяється управлінню, спрямованому на збільшення вартості компаній через їхню економічну капіталізацію на фондовому ринку. Це особливо актуально, оскільки більшість промислових підприємств в Україні не можуть залучати іноземний капітал через ініціювання ініціатив на міжнародних ринках капіталу. Рівень капіталізації в таких випадках визначається лише за балансовими показниками вартості активів і ступенем економічної доданої вартості через показники чистого прибутку і рентабельності.

З метою покращення рівня прибутковості промислового сектору, важливо коригувати політику управління виробничими доходами та витратами. Фінансовий компонент управління прибутковістю повинен бути спрямований

на контроль ключових сфер та ефективність бізнес-процесів, а також їхню гнучкість та адаптивність до змін в середовищі.

Управління покращенням рівня прибутковості промислового сектору визначається як стратегічна умова, що дозволяє управлінським керівникам отримувати переваги, здійснюючи прямий контроль за процесом формування фінансової звітності з метою досягнення встановленого рівня прибутковості та чистого прибутку. Специфіка використання чистого прибутку в промисловому секторі значно залежить від організаційно-правової форми, галузі промисловості та орієнтації фінансової політики.

Ці фактори розподілу прибутку та використання прибутковості промислового сектору сприяють підвищенню фінансово-економічної конкурентоспроможності на ринку промислових товарів. Акцент на конкретні резерви збільшення прибутковості промислового сектору визначається залежно від специфіки промислової діяльності. Цей підхід особливо корисний у практичній діяльності промислових підприємств, оскільки розширення резервів прибутковості промислового сектору сприяє покращенню загального конкурентного становища підприємства в цьому секторі.

Інструментарій та планові критерії ефективності в КРІ стосовно підвищення прибутковості промислового сектору вказують на необхідність зростання абсолютних показників ефективності, таких як обсяг виручки та чистий прибуток, а також використання відносних фінансових критеріїв, таких як прибутковість діяльності, прибутковість продукції, прибутковість активів і власного капіталу.

Базовими індикаторами КРІ щодо підвищення прибутковості промислового сектору є:

1. Чистий прибуток: він вказує на фінальний фінансовий результат після врахування всіх витрат і податків.
2. Прибутковість діяльності: визначається як відношення чистого прибутку до загального обсягу діяльності підприємства, включаючи виробництво, продаж і обслуговування.

3. Вартість підприємства: відображає загальну ринкову цінність підприємства, яка може бути виміряна різними методами, такими як ринкова капіталізація або сума його активів.

Ці показники дозволяють здійснювати оцінку фінансового стану підприємства та визначати його прибутковість і конкурентоспроможність на ринку.

Надано опис механізму стратегічного управління прибутковістю промислового підприємства на рис. 1.2.

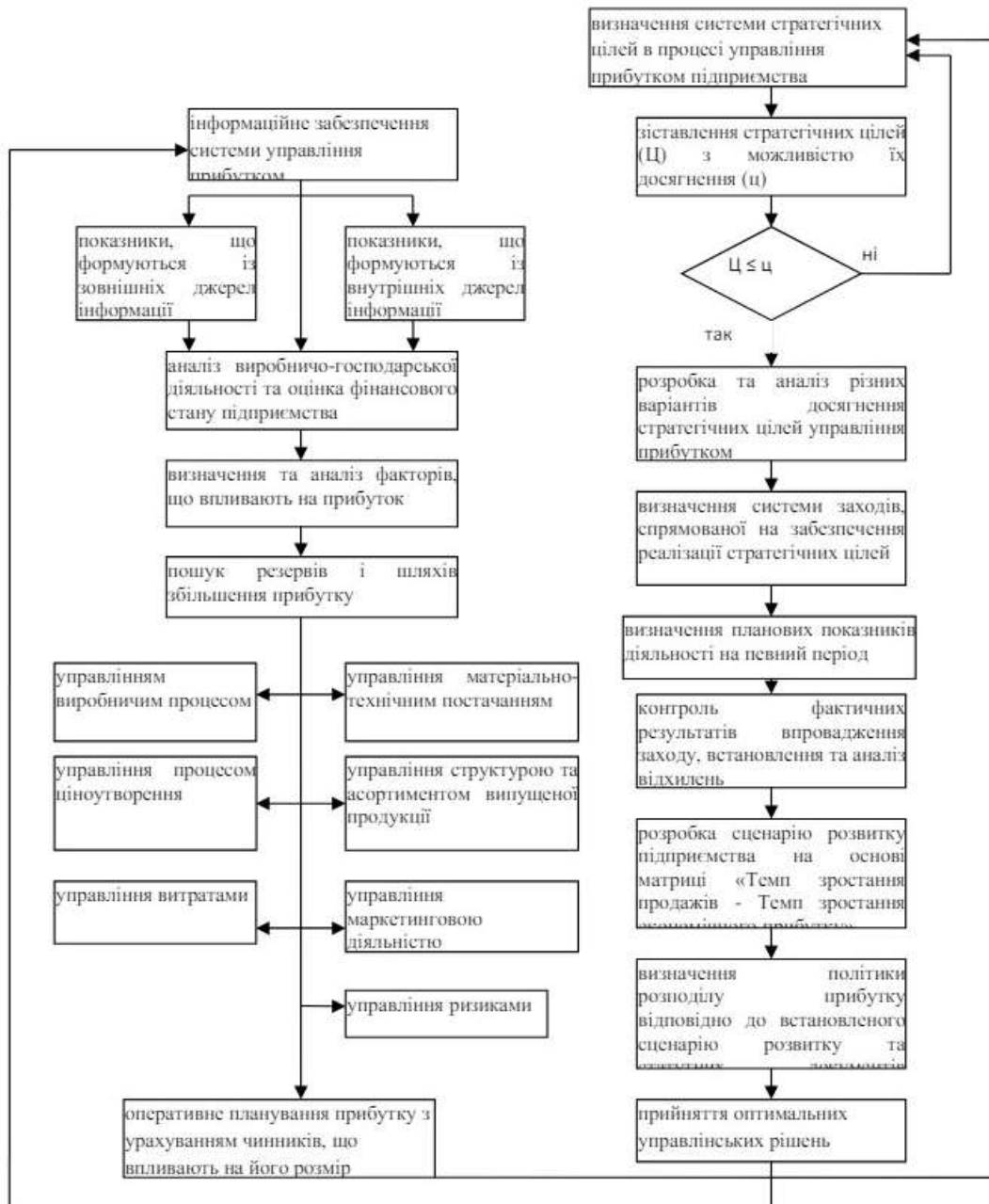

Рис. 1.2 Етапи стратегічного управління прибутковістю

Відповідно до стратегічного горизонту, росту прибутковості промислового підприємства можна надати оперативний, тактичний або стратегічний характер. Інструменти та планові критерії прибутковості підприємства в рамках системи контролю результатів можна проілюструвати за допомогою зображення, наведеного на рисунку 1.3.

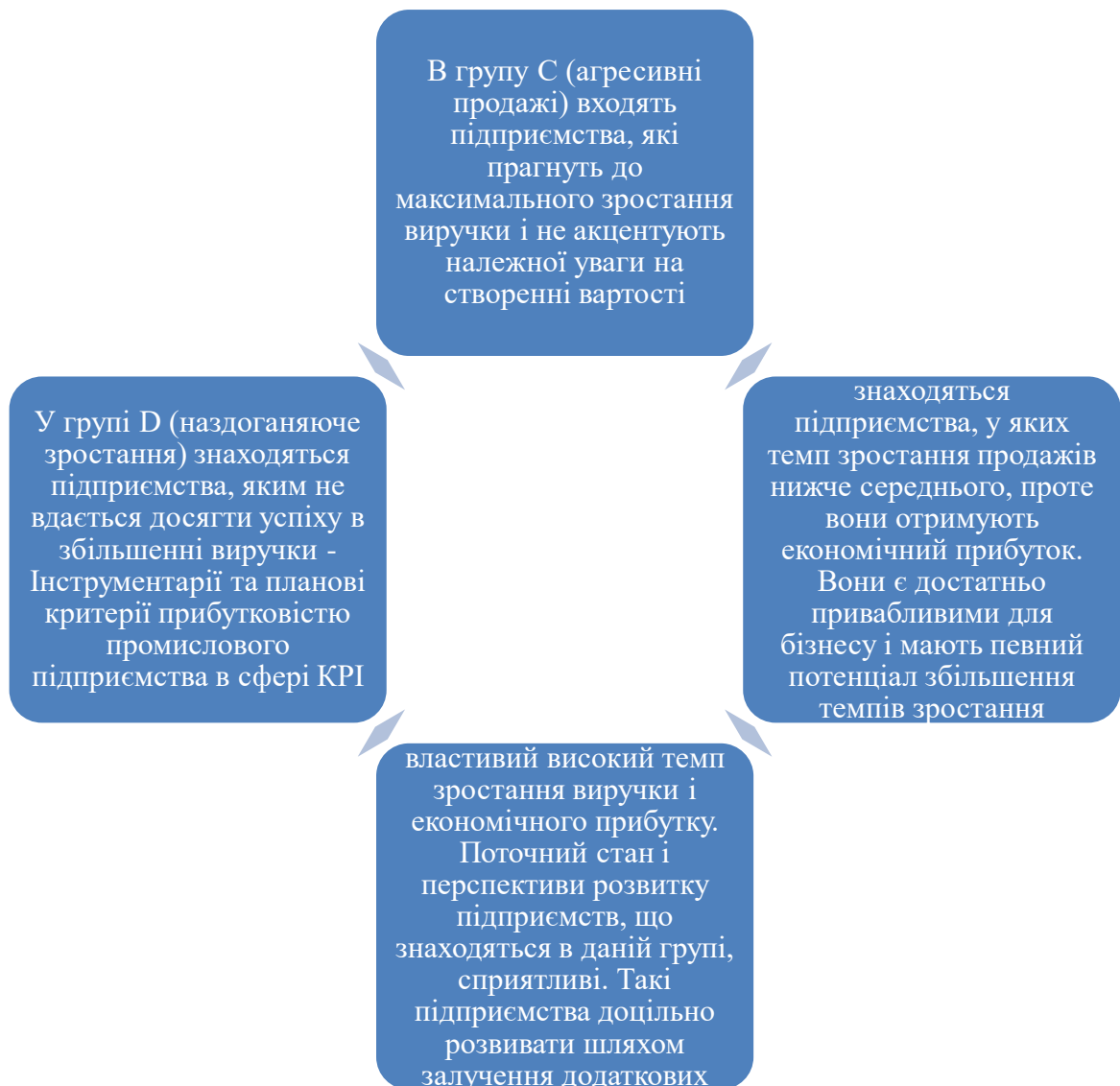

Рис. 1.3. Інструменти та заплановані стандарти прибутковості промислового підприємства у сфері контролю результатів (КРІ).

Типові проблеми управління прибутковістю промислових підприємств

включають:

Основні проблеми управління прибутковістю промислових підприємств:

- Відсутність системи фінансового планування.
- Обмеженість інструментів фінансового контролінгу.
- Недостатня практика використання інструментів фінансового бюджетування.
- Слабка підготовка управлінського персоналу.
- Відсутність автоматизованої системи управління фінансами та контролінгу.
- Недостатній рівень фінансових ресурсів для впровадження фінансового управління.
- Концентрація на операційній діяльності.
- Недостатня увага менеджменту до інвестиційної і фінансової діяльності.
- Обмеженість у залученні фінансових ресурсів для розвитку проектів.
- Недостатня кількість релевантної фінансово-управлінської інформації.
- Непідготовленість персоналу до роботи в турбулентному середовищі.
- Промахи при виборі альтернатив промислової діяльності на ринку.

1.2 Загальна система показників оцінювання прибутковості підприємства

На основі ретельного аналізу економічних факторів та можливих шляхів підвищення прибутковості промислових підприємств виникає необхідність узагальнення науково-теоретичних, методичних і практичних підходів до оцінки їхньої прибутковості. Якісне застосування таких методик оцінки дозволяє фінансовому управлінню підприємства коригувати стратегічні виробничі і маркетингові рішення з метою максимізації чистого прибутку та загальної прибутковості промислового бізнесу.

Аналіз сутності прибутковості промислових підприємств підкреслює необхідність оцінки та визначення їхньої прибутковості. У рамках цього комплексного аналізу проводиться оцінка стану і динаміки ефективності

діяльності промислових підприємств, включаючи показники їхньої прибутковості. Аналіз прибутковості промислових підприємств має великий вплив* на економічну безпеку щодо ризиків банкрутства в стратегічній

+перспективі бізнесу.

Завданнями аналізу прибутковості промислових підприємств є:

- Оцінка стану та динаміки зміни чистої виручки та чистого прибутку.
- Аналіз складу та структури сукупних витрат підприємства.
- Оцінка рівня прибутковості активів, власного капіталу, продукції та загальної господарської діяльності.
- Визначення впливу факторів на зміну прибутковості промислових підприємств.
- Пошук резервів підвищення прибутковості промислових підприємств.
- Визначення напрямків оптимізації прибутковості промислових підприємств за рахунок оптимізації фінансової політики.

Джерелами інформації для оцінки прибутковості промислових підприємств є:

- Фінансова звітність за всіма формами нормативної звітності.
- Внутрішні управлінські документи щодо формування та використання чистого прибутку промислових підприємств.
- Показники за сегментами діяльності промислових підприємств.

Принципи аналізу прибутковості промислових підприємств включають:

- Комплексність;
- Ретроспективність;
- Узагальнюючий характер;
- Фактурність;
- Об'єктивність;
- Перспективність впливу окремих параметрів.

Зазвичай, для аналізу динаміки та структури прибутковості промислових підприємств використовуються вертикальний та горизонтальний аналіз на

основі звіту про фінансові результати, або звіту про сукупні доходи. Рекомендована послідовність етапів аналізу подана на рисунку 1.4.

Рис. 1.4 Поетапність проведення аналізу прибутковості промислових підприємств.

Схема аналізу промислових підприємств виявляється універсальною, оскільки оцінює абсолютні зміни динаміки чистої виручки, загальної собівартості та чистого прибутку, а також показники ефективності їх формування та використання.

Також можна використовувати факторний та детермінований аналіз прибутковості промислових підприємств, а також матричні методики для оцінювання якості управління прибутком.

Давайте розглянемо окремі показники прибутковості промислових підприємств:

$$\text{ПП}_{\text{пп}} = \text{ЧД}_{\text{пп}} - \text{С}_{\text{пп}}$$

де $\text{ВП}_{\text{пп}}$ - валовий прибуток промислових підприємств, $\text{ЧД}_{\text{пп}}$ - чистий дохід від реалізації (без ПДВ) промислових підприємств.

У процесі динаміки очікується, що валовий прибуток промислових підприємств буде зростати і залишатиметься додатнім.

$$\text{ЧП}_{\text{пп}} = \text{ФР}_{\text{пп}} - \text{ПП}_{\text{пп}}$$

де $\text{ЧП}_{\text{пп}}$ – чистий прибуток промислових підприємств, $\text{ФР}_{\text{пп}}$ – фінансовий результат промислових підприємств до оподаткування, $\text{ПП}_{\text{пп}}$ – податок на прибуток промислових підприємств.

Чистий прибуток промислових підприємств є ключовим фінальним показником, який відображає якість та ефективність їхніх виробничо-збутових процесів.

Для оцінки якості організації виробничо-збутових процесів на промислових підприємствах використовуються показники рентабельності, які відображають ефективність використання ресурсів та здатність компанії генерувати прибуток від своєї діяльності.

$$R_{\text{авп}} = \frac{\text{ВП}_{\text{пп}}}{A_c} \times 100$$

$$R_{\text{ачп}} = \frac{\text{ЧП}_{\text{пп}}}{A_c} \times 100$$

де $R_{\text{авп}}$ і $R_{\text{ачп}}$ – рентабельність активів,

A_c – середні активи промислових підприємств за рік,

ВП і ЧП – валовий і чистий прибуток промислових підприємств

Показник рентабельності активів за власним і чистим прибутком промислових підприємств визначає, який відсоток власного та чистого прибутку становить від 100 гривень вкладених активів. Це дає змогу оцінити ефективність використання активів компанією для генерації прибутку.

$$R_{\text{ВКВП}} = \frac{\text{ВП}_{\text{пп}}}{\text{ВК}_c} \times 100$$

$$R_{\text{ВКЧП}} = \frac{\text{ЧП}_{\text{пп}}}{\text{ВК}_c} \times 100$$

де $R_{\text{ВКВП}}$ і $R_{\text{ВКЧП}}$ – рентабельність власного капіталу промислових підприємств за валовим та чистим прибутком, ВК_c – середній власний капітал промислових підприємств за рік.

$$R_{\text{ЧДВП}} = \frac{\text{ВП}_{\text{пп}}}{\text{ЧД}_p} \times 100$$

$$R_{\text{ЧДЧП}} = \frac{\text{ЧП}_{\text{пп}}}{\text{ЧД}_p} \times 100$$

де $R_{\text{ЧДВП}}$ і $R_{\text{ЧДЧП}}$ – рентабельність діяльності промислових підприємств відповідно за валовим та чистим прибутком, ЧД_p – чистий дохід від реалізації продукції промислових підприємств (без ПДВ).

$$R_{\text{ПВП}} = \frac{\text{ВП}_{\text{пп}}}{C_{\text{п}}} \times 100$$

$$R_{\text{ПЧП}} = \frac{\text{ЧП}_{\text{пп}}}{C_{\text{п}}} \times 100$$

де $R_{\text{ПВП}}$ і $R_{\text{ПЧП}}$ – рентабельність продукції промислових підприємств відповідно за валовим та чистим прибутком, $C_{\text{п}}$ – собівартість від реалізації продукції промислових підприємств.

Динаміка рентабельності активів, власного капіталу, діяльності та продукції промислових підприємств повинна бути в напрямку зростання. Бажано, щоб ці показники перевищували середньогалузеві значення, що допоможе забезпечити компанії достатній рівень конкурентоспроможності в фінансовому плані.

Факторний аналіз прибутковості промислових підприємств полягає у вимірюванні зміни чистого прибутку, позначеного як $\Delta\text{ЧП}_{\text{пп}}$, яка визначається різницею між чистим прибутком в різні періоди.

$$\Delta\text{П}_{\text{пп}} = \text{ЧП}_{\text{пп}_1} - \text{ЧП}_{\text{пп}_0}$$

де $\Delta\text{ЧП}_{\text{пп}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за період, $\text{ЧП}_{\text{пп}_1}$, $\text{ЧП}_{\text{пп}_0}$ – чистий прибуток промислових підприємств в звітному та базовому періодах.

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{ППРА}} = R_{a_1} \times A_{c_0} - R_{a_0} \times A_{c_0}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{ППА}} = R_{a_1} \times A_{c_1} - R_{a_1} \times A_{c_0}$$

де $\Delta\text{ЧП}_{\text{ппра}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни рентабельності активів, $\Delta\text{ЧП}_{\text{ппа}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни активів, R_{a0} , R_{a1} – рентабельність активів промислових підприємств в базовому та звітному році, A_{c0} , A_{c1} – середні активи промислових підприємств в базовому та звітному році.

Так, можна визначити вплив зміни власного капіталу, обсягів діяльності та собівартості продукції на чистий прибуток промислових підприємств шляхом факторного аналізу. Цей аналіз дозволяє виявити, як зміна цих факторів впливає на результативність підприємства.

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{РВК}} = R_{\text{вк}_1} \times \text{ВК}_{c_0} - R_{\text{вк}_0} \times \text{ВК}_{c_0}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{ВК}} = R_{\text{вк}_1} \times \text{ВК}_{c_1} - R_{\text{вк}_1} \times \text{ВК}_{c_0}$$

де $\Delta\text{ЧП}_{\text{рвк}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни рентабельності власного капіталу, $\Delta\text{ЧП}_{\text{вк}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни власного капіталу, $R_{\text{вк}0}$, $R_{\text{вк}1}$ – рентабельність власного капіталу промислових підприємств в базовому та звітному році, ВК_{c0} , ВК_{c1} – середній розмір власного капіталу промислових підприємств в базовому та звітному році.

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{РЧД}} = R_{\text{чд}_1} \times \text{ЧД}_0 - R_{\text{чд}_0} \times \text{ЧД}_0$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{ЧД}} = R_{\text{чд}_1} \times \text{ЧД}_1 - R_{\text{чд}_1} \times \text{ЧД}_0$$

Де $\Delta\text{ЧП}_{\text{рчд}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни рентабельності чистого доходу від реалізації, $\Delta\text{ЧП}_{\text{чд}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни чистого доходу від реалізації, $R_{\text{чд}0}$, $R_{\text{чд}1}$ – рентабельність чистого доходу від реалізації промислових підприємств в базовому та звітному році, ЧД_0 , ЧД_1 – обсяг чистого доходу від реалізації промислових підприємств в базовому та звітному році.

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{РСП}} = R_{\text{сп}_1} \times C_{\text{п}_0} - R_{\text{сп}_0} \times C_{\text{п}_0}$$

$$\Delta\text{ЧП}_{\text{СП}} = \text{Р}_{\text{СП}_1} \times \text{С}_{\text{П}_1} - \text{Р}_{\text{СП}_0} \times \text{С}_{\text{П}_0}$$

де $\Delta\text{ЧПр}_{\text{СП}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни рентабельності продукції, $\Delta\text{ЧП}_{\text{СП}}$ – зміна чистого прибутку промислових підприємств за рахунок зміни собівартості продукції, $\text{Р}_{\text{СП}_0}$, $\text{Р}_{\text{СП}_1}$ – рентабельність продукції промислових підприємств в базовому та звітному році, $\text{С}_{\text{П}_0}$, $\text{С}_{\text{П}_1}$ – обсяг продукції промислових підприємств за собівартістю в базовому та звітному році.

РОЗДІЛ 2. ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ОЦІНКА ПРОЦЕСУ ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Оцінка фінансово-економічних показників виробничо-господарської діяльності

Успішне функціонування підприємства в будь-якій сфері економіки залежить від ефективного використання його ресурсів – матеріальних, виробничих і фінансових. Для забезпечення стійкого зростання, конкурентоспроможності на ринку та уникнення фінансових проблем важливо проводити систематичний фінансовий аналіз і вчасно виявляти слабкі місця у фінансово-господарській діяльності підприємства.

Для забезпечення стабільності роботи підприємства важливо мати ефективне та сучасне обладнання, яке потребує постійного оновлення.

Таблиця 2.1

Показники стану основних засобів ТОВ «ПРИМІЄР»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Первісна вартість, тис.грн.	908,2	913,7	1329,2	5,5	415,5	1,006	1,455
Знос, тис.грн.	609,3	687,3	834,6	78	147,3	1,128	1,214
Залишкова вартість, тис.грн.	298,9	226,4	494,6	-72,5	268,2	0,757	2,185
Коефіцієнт зносу	0,671	0,752	0,628	0,081	-0,124	1,121	0,835
Коефіцієнт придатності	0,329	0,248	0,372	-0,081	0,124	0,754	1,500

Аналізуючи таблицю 2.1., можна спостерігати стабільну тенденцію зростання первісної вартості (від 908,2 тис. грн. до 1329,2 тис. грн.) та залишкової вартості (від 298,9 тис. грн. до 494,6 тис. грн.). Однак у останні роки темп зростання залишкової вартості перевищив темп зростання первісної вартості, що позитивно вплинуло на коефіцієнт зносу. Зазначений коефіцієнт

скоротився з 0,671 до 0,628 протягом аналізованого періоду, що підвищило показник придатності до цього рівня.

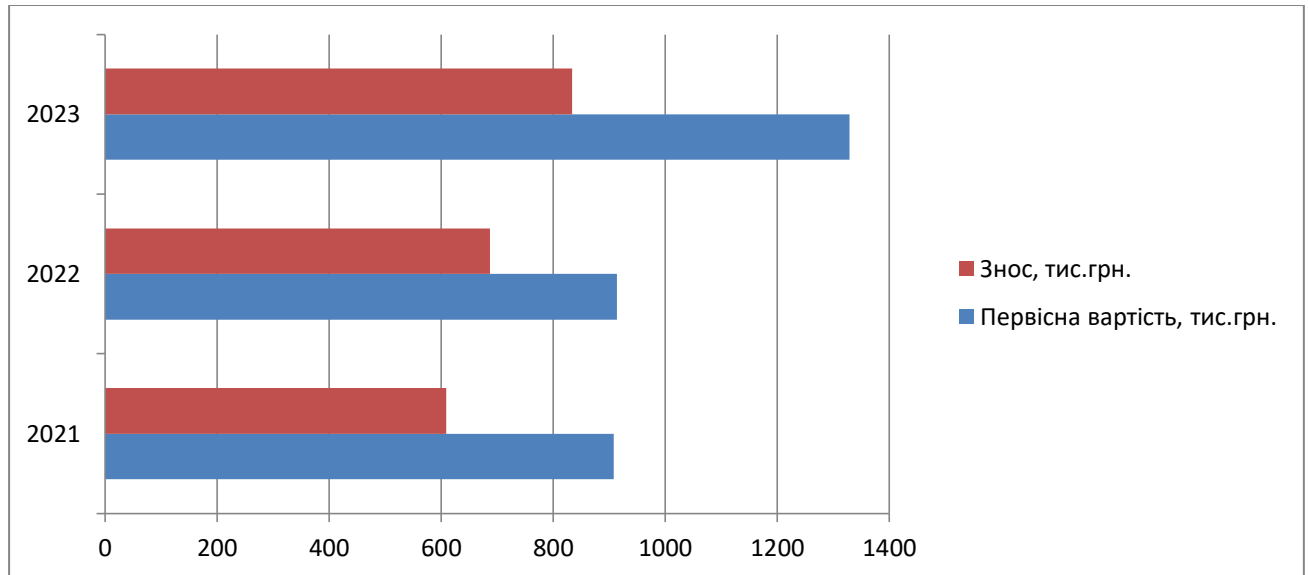

Рис.2.1. Динаміка показників стану основних засобів

Наступним кроком є аналіз показників ефективності використання основних засобів, таких як фондівдача, фондомісткість, фондоозброєність та фондорентабельність. Динаміка цих показників подана у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Показники ефективності використання основних засобів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Середньооблікова чисельність	15	13	13	-2	0	0,867	1,000
Середньорічна вартість основних засобів	908,2	913,7	1329,2	5,5	415,5	1,006	1,455
Чистий прибуток (збиток)	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101
Фондовіддача	10,376	46,670	38,459	36,294	-8,211	4,498	0,824
Фондомісткість	0,096	0,021	0,026	-0,075	0,005	0,222	1,214
Фондоозброєність	60,547	70,285	102,246	9,738	31,962	1,161	1,455
Фондорентабельність	0,308	1,930	1,461	1,622	-0,469	6,263	0,757

З аналізу показників з таблиці 2.2 відзначається зростання середньорічної вартості основних засобів та значний приріст обсягу виробництва та чистого прибутку протягом періоду з 2021 по 2023 рік.

Протягом аналізованого періоду чистий дохід зрос на 41696,6 тис. грн, а чистий прибуток - на 1662 тис. грн. У той же час середньорічна залишкова вартість основних засобів збільшилась лише на 195,7 тис. грн. Ці фактори негативно вплинули на фондівдачу основних засобів, яка скоротилася з 46,67 грн/грн у 2021 році до 38,46 грн/грн у 2023 році.

Слід відзначити, що фондоозброєність коливалася внаслідок зростання середньорічної вартості основних засобів та стабільної середньооблікової чисельності працівників.

Фондорентабельність значно зменшилась через коливання середньорічної вартості основних засобів та чистого прибутку. Наприклад, у 2022 році цей показник склав лише 1,46%.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства необхідна оптимальна структура оборотних засобів. Аналіз структури та динаміки оборотних засобів подано у таблицях 2.3 та 2.4.

Таблиця 2.3

Структура оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Запаси	4363,9	4189	3392,1	-174,9	-796,9	0,960	0,810
Дебіторська заборгованість	753	4373,1	4018,5	3620,1	-354,6	5,808	0,919
Гроші та їх еквіваленти	239,6	234,8	869,9	-4,8	635,1	0,980	3,705
Витрати майбутніх періодів							
Інші оборотні активи	138,8	2,2		-136,600	-2,200	0,016	0,000
Всього	5495,3	8799,1	8280,5	3303,800	-518,600	1,601	0,941

Аналізуючи таблицю 2.3, варто відзначити значну частку дебіторської заборгованості у загальній вартості оборотних активів. У 2021 році її вартість становила 753 тис. грн, а в 2023 році вона зросла до 4018,5 тис. грн. Це може пояснюватися нестабільною економічною ситуацією в країні та значним

зростанням закупівельних цін. Позитивною тенденцією є зменшення вартості запасів на підприємстві. Структуру та динаміку оборотних активів можна знайти в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники структури оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Запаси	79,411	47,607	40,965	-31,804	-6,642	0,600	0,860
Дебіторська заборгованість	13,703	49,699	48,53	35,996	-1,169	3,627	0,976
Гроші та їх еквіваленти	4,36	2,668	10,505	-1,692	7,837	0,612	3,937
Витрати майбутніх періодів	-	-	-	-	-	-	-
Інші оборотні активи	2,526	0,026	0	-2,500	-0,026	0,010	0,000
Всього	79,411	47,607	40,965	-31,804	-6,642	0,600	0,860

Варто зазначити позитивну тенденцію зниження обсягу запасів, який скоротився з 79,411% до 40,965%.

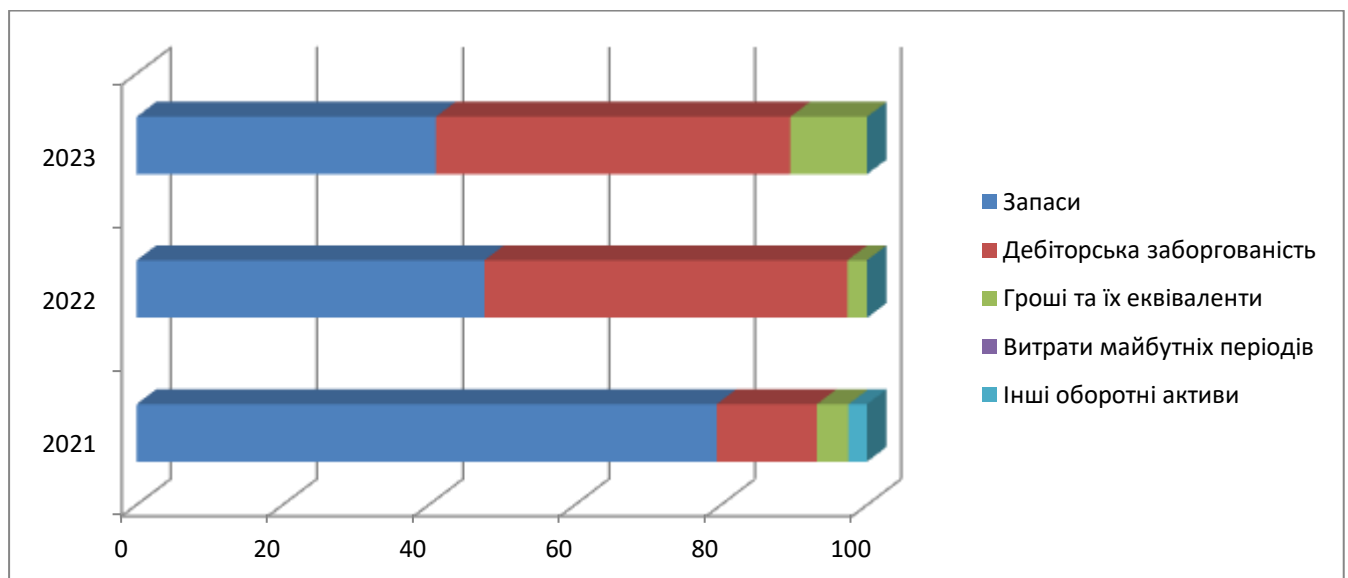

Рис.2.2. Структура оборотних активів

Показники ефективності використання оборотних засобів можна знайти в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

Динаміка показників ефективності використання оборотних активів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Коефіцієнт зростання	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг реалізованої продукції, тис.грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис.грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,8	-518,6	1,601	0,941
Коефіцієнт оборотності	0,583	0,206	0,162	-0,377	-0,044	0,353	0,786
Коефіцієнт завантаження	1,715	4,846	6,174	3,131	1,328	2,826	1,274
Число днів в аналізованому періоді, дні	360	360	360	0,000	0,000	1,000	1,000
Тривалість обороту, дні	209,94	74,28	58,31	- 135,660	- 15,970	0,354	0,785

Аналізуючи таблицю 2.5, можна зробити висновок про ефективність використання оборотних активів. За даними, динаміка коефіцієнта оборотності є негативною: від 0,583 у 2021 році до 0,162 у 2023 році, що свідчить про зменшення на 0,421 пунктів.

Для нашого підприємства це тривожний сигнал, оскільки свідчить про зниження обороту оборотних активів, тобто суми, отриманої з кожної гривні реалізованих робіт. Аналізуючи рис. 2.3, можна побачити показники ефективності використання оборотних активів.

У 2021 році тривалість одного обороту складала 209,94 днів. У 2022 році ця тривалість скоротилася на 135,66 днів, досягнувши 74,28 днів, а у 2023 році вона збільшилася до 58,31 дня. Це призвело до зниження оборотності оборотних засобів на 97%.

Підвищення коефіцієнта завантаження та збільшення тривалості обороту оборотних засобів свідчать про неефективне управління їх структурою та погіршення ефективності їх використання.

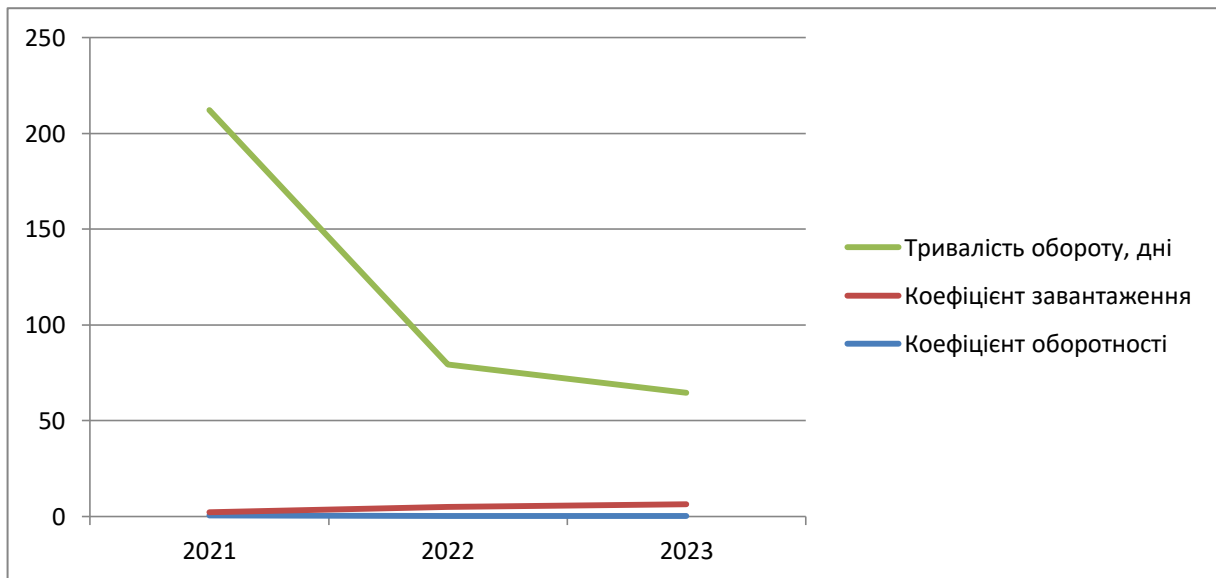

Рис. 2.3. Розвиток показників ефективності використання оборотних активів

Доходи, витрати та фінансові результати є не лише остаточною стадією бухгалтерської процедури, але й складовою частиною сфери бухгалтерського обліку, яка взаємодіє з економічною статистикою та фінансовим аналізом.

Фінальним фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток. Фінансові результати визначаються шляхом обчислення доходів та відповідних витрат підприємства. Для аналізу структури доходів ми побудуємо аналітичну таблицю 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка доходів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5	0,000	#DIV/0!
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7	#DIV/0!	0,000
Разом доходи	9424,800	42829,400	51121,500	33404,6	8292,1	4,544	1,194

Таблиця 2.7 містить основні економічні показники діяльності підприємства.

Варто відзначити, що обсяг реалізованої продукції у 2022 році збільшився на 33 219,3 тис. грн. у порівнянні з 2021 роком, а в 2023 році порівняно з 2022 роком зрос на 8 477,3 тис. грн. У 2022 році собівартість виконаних робіт зросла на 630 тис. грн. порівняно з попереднім роком, а в 2023 році зменшилася на 416,6 тис. грн. в порівнянні з попереднім роком.

Таблиця 2.7

Економічні показники діяльності ТОВ «ПРИМІЄР»

№	Показник	Один, вим.	Роки			Абсолютне відхилення	
			2021	2022	2023	2022- 2021	2023- 2022
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Дохід від реалізації робіт	тис. грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3
2.	Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	8109,4	37899,6	44490,8	29790,2	6591,2
3.	Чистий прибуток (збиток)		279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2
5	Рентабельність реалізованих робіт	%	3,45	4,65	4,36	1,202061	- 0,28889
6	Середньооблікова чисельність працюючих	чол.	15	13	13	-2,000	0,000
7	Середньорічна продуктивність праці	тис. грн./ особу	540,63	2915,35	3422,37	2374,727	507,015
8	Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	908,2	913,7	1329,2	5,500	415,500
9	Фондовіддача	грн./грн.	10,376	46,67	38,459	36,294	-8,211
10	Фондомісткість	грн./грн.	0,096	0,021	0,026	-0,075	0,005
11	Фондоозброєність	грн./грн.	60,547	70,285	102,246	9,738	31,961
	фондорентабельність		0,308	1,93	1,461	1,622	-0,469
12	Середньорічна вартість оборотних активів	тис. грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,800	- 518,600
13	Коефіцієнт оборотності	-	0,583	0,206	0,162	-0,377	-0,044
14	Коефіцієнт завантаження		1,715	4,846	6,174	3,131	1,328
	Тривалість обороту, дні		209,94	74,28	58,31	-135,660	-15,970

На підприємстві спостерігається стабільність середньої кількості працівників. У той же час, середньорічна вартість основних засобів зростає. Фондовіддача, яка вказує на кількість продукції, що припадає на одиницю засобів, складала у 2021 році 10,376 гривні за гривню засобів, у 2022 році – 46,67 гривні за гривню засобів, а у 2023 році – 38,459 гривні за гривню засобів.

Протягом 2021-2023 років ТОВ "ПРИМІЄР" працювало з прибутком і мала позитивну рентабельність.

Отже, аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства свідчить про його нестабільність протягом останніх трьох років. Однак, варто відзначити, що використання виробничих ресурсів та фінансові результати показують тенденцію до погіршення.

2.2 Аналіз процесу визначення показників фінансової звітності на підприємстві

Створення обліково-аналітичної інформації для складання фінансової звітності передбачає ряд етапів і процесів:

1. Реєстрація фінансових транзакцій: Документування та систематичне реєстрування фінансових операцій, включаючи отримання та витрати коштів, придбання та продаж активів, розрахунки з боргами, оподаткування та інші подібні операції.

2. Класифікація та категоризація: Відповідно до встановлених нормативів та внутрішніх правил, облікові дані систематизуються та групуються для подальшого аналізу та звітності. Наприклад, активи та зобов'язання можуть бути розділені на поточні та непоточні, а доходи та витрати - на операційні та неопераційні.

3. Фіксація та реєстрація: Отримані дані після проведення обліку записуються в відповідні журнали та реєстри, такі як головна книга, журнал витрат, журнал доходів тощо. Це забезпечує систематичний та структурований підхід до збору та зберігання фінансової інформації.

4. Аналіз та обробка: Після збору обліково-аналітичної інформації проводиться її подальший аналіз та обробка з метою формування показників фінансової звітності. Під час цього процесу може проводитися обчислення фінансових показників, порівняння з даними попередніх періодів, аналіз тенденцій та ідентифікація ключових факторів, які впливають на фінансове становище підприємства.

5. Підготовка фінансової звітності: На основі обробленої обліково-аналітичної інформації формуються фінансові звіти, такі як баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни власного капіталу, і вони супроводжуються відповідними примітками. Фінансова звітність призначена для надання інформації зацікавленим сторонам щодо фінансового стану, результативності та перспектив підприємства.

Всі ці кроки взаємопов'язані і потребують систематичного та докладного підходу до створення обліково-аналітичної інформації для забезпечення надійності та достовірності фінансової звітності.

Перед складанням фінансової звітності головний бухгалтер повинен організувати та виконати завершальні процедури з метою забезпечення повноти, точності та непередбачуваності інформації про стан активів, зобов'язань, капіталу та результатів діяльності підприємства. Обсяг цих процедур змінюється в залежності від звітного періоду, але найбільш складні завдання зазвичай виконуються перед складанням щорічної фінансової звітності.

Першим кроком є ознайомлення працівників бухгалтерії з новими нормативно-правовими документами, змінами та доповненнями до чинних законів і нормативних актів, які стосуються змісту, структури та процедур складання та подання фінансової звітності.

Другим етапом є підготовка головним бухгалтером наказу про проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і розрахунків на підприємстві чи установі. У цьому наказі визначаються склад

робочих інвентаризаційних комісій, строки проведення інвентаризації та порядок відображення її результатів на рахунках бухгалтерського обліку.

Щоб забезпечити своєчасне та якісне проведення інвентаризації, головний бухгалтер повинен виконати наступні обов'язки:

1. Проведення детального інструктажу: Головний бухгалтер повинен забезпечити належне навчання членів робочої інвентаризаційної комісії, детально пояснюючи їм особливості інвентаризації різних типів майна. Важливо акцентувати увагу на правильному оформленні документації та забезпечити необхідні бланки для її заповнення.

2. Контрольні перевірки: Головний бухгалтер та інші члени постійно діючих інвентаризаційних комісій мають здійснювати систематичні контрольні перевірки, спрямовані на перевірку достовірності та повноти проведеної інвентаризації. Це допомагає вчасно виявляти можливі помилки або недоліки і вносити відповідні корективи.

Виконання цих обов'язків головним бухгалтером сприяє забезпеченню якісної підготовки та проведенню інвентаризації, що в свою чергу забезпечує достовірність та повноту отриманих результатів процесу.

Головний бухгалтер несе відповідальність за своєчасне завершення інвентаризаційних процедур та визначення результатів інвентаризації, а також за їх коректне відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Керівник підприємства або установи має затверджувати матеріали інвентаризації та приймати рішення стосовно виявлених розбіжностей. Ці матеріали та рішення включаються до звіту за період, коли інвентаризація була завершена, а також до річного звіту.

Перед складанням щорічного фінансового звіту необхідно обов'язково провести перевірку залишків на всіх банківських рахунках та заборгованості за товари, роботи, послуги і нетоварні операції. Для цього головний бухгалтер складає графік проведення такої перевірки та делегує цю роботу співробітникам бухгалтерії. Керівник підприємства розглядає результати перевірок. Будь-які виявлені відхилення під час перевірки мають бути

зафіксовані в бухгалтерському обліку за відповідний період, у якому вони були виявлені.

Необхідно провести аналіз та уточнення показників періодичної та щорічної звітності для подальшого порівняння. Ця перевірка стає обов'язковою через те, що деякі закони та нормативно-правові акти набирають чинності не з дати їх затвердження, а з початку попередніх звітних періодів. Також ця перевірка є необхідною у зв'язку зі структурними змінами, які відбулися на підприємстві.

4. В умовах сьогодення важливо знову оцінити активи.

5. Потрібно забезпечити узгодженість доходів і витрат у звітному періоді. Одним з важливих критеріїв для забезпечення достовірності фінансових даних є дотримання принципу погодженості доходів і витрат, що належать до звітного періоду. З цією метою необхідно нарахувати відповідні резерви, передбачені положеннями про облікову політику, скоригувати накопичені, але не використані резерви за звітний період, так щоб їх залишки не переносилися на наступний фінансовий рік.

Потрібно включити витрати, які будуть перенесені на майбутні періоди, у звітний рік, а також врахувати всі доходи, які призвели до прибутку у цьому звітному році. Після цього необхідно закрити всі операційні (номінальні) рахунки, що відносяться до цього звітного періоду.

Важливо завершити записи у рахунках аналітичного обліку та, в потрібних випадках, підготувати оборотні відомості за окремими субрахунками до синтетичних рахунків. Ця робота має значення як для забезпечення достовірності фінансових даних, так і для заповнення звітних форм.

Потрібно завершити записи у Головній книзі та скласти зведену сторінку Головної книги за синтетичними рахунками. Це може бути виконано у формі журнального обліку для дотримання принципу подвійного запису, або у вигляді оборотно-сальдової відомості. Наступним кроком буде перевірка даних оборотної відомості за синтетичними рахунками з оборотними відомостями за аналітичними рахунками або реєстрами аналітичного бухгалтерського обліку.

8. Важливо оформити фінансову звітність з використанням відповідних форм.

9. Провести аналіз взаємозв'язку показників фінансової звітності в межах окремих форм і між цими формами. Методика взаємоузгодження показників звітності, розроблена Міністерством фінансів України, може бути уточнена та доповнена залежно від конкретних потреб і особливостей інших міністерств і відомств у сфері звітності.

10. Розглянути та затвердити річну фінансову звітність відповідно до вимог, викладених у статуті або установчих документах підприємства.

11. Підготувати та надіслати фінансову звітність разом із супровідним листом за відповідними адресами відповідно до Порядку подання фінансової звітності, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 року під номером 419.

Фінансову звітність суб'єктів малого підприємництва слід складати у тисячах гривень з одним десятковим знаком. У формах звітності обов'язковою інформацією є повна адреса підприємства та дата складання звітності.

Баланс, який є звітом про фінансовий стан, формується на останній день звітного періоду, враховуючи його тривалість. Наприклад, для звітного періоду, що охоплює 1 квартал, баланс складається на 31 березня; для 2 кварталу - на 30 червня; для 3 кварталу - на 30 вересня; а для річного звітного періоду - на 31 грудня.

У балансі, який слугує звітом про фінансовий стан, відображена інформація про початковий та кінцевий стани підприємства на протязі звітного року, що дає можливість провести аналіз змін фінансового положення протягом цього періоду.

У всіх інших формах фінансової звітності використовуються наростаючі підсумки з початку року до кінця звітного періоду, що означає, що дані у цих формах відображають суму результатів операцій, подій і трансакцій, що відбулися протягом цього періоду.

Звітна інформація доступна для двох періодів: поточного звітного періоду та аналогічного періоду попереднього року, щоб зробити можливим аналіз змін і тенденцій у фінансових показниках підприємства протягом року та порівняти їх з попереднім роком.

Звіт про фінансові результати, відомий також як звіт про сукупний дохід, містить інформацію про поточний звітний період і аналогічний період попереднього року. Цей звіт охоплює різні показники доходів, витрат, прибутку та інших компонентів, які впливають на фінансовий результат підприємства протягом звітного періоду.

Порівняння інформації за поточний звітний період і аналогічний період попереднього року дозволяє аналізувати тенденції, зміни та вплив факторів на фінансові результати підприємства з часом. Це дає можливість оцінити стабільність, зростання або спадок у галузі доходів та прибутку, а також виявити зміни у структурі та динаміці фінансових показників підприємства.

Згідно з новим порядком формування форми № 1-м "Баланс", сталися зміни в обсязі даних, пов'язаних з довгостроковими біологічними активами. Тепер ця стаття балансу включає тільки справедливую вартість цих активів (рядок 035), а сума накопиченої амортизації (рядок 037, в дужках) та первісна (переоцінена) вартість (рядок 036) більше не відображаються. Значення рядка 035 тепер відображає повну вартість довгострокових біологічних активів, і вона включається до підсумку балансу.

Згідно з оновленими вимогами, обсяг даних, пов'язаних з довгостроковими біологічними активами, був скорочено. Нова форма звіту містить лише обов'язкові показники, які є необхідними для адекватного аналізу фінансового стану підприємства. Конкретний перелік та порядок заповнення цих показників можуть бути визначені в оновленому порядку формування форми № 1-м "Баланс" для кожного конкретного підприємства.

Згідно з оновленим порядком формування форми № 1-м "Баланс" для підприємства, стаття, що відображає довгострокові біологічні активи, тепер представлена одним рядком (1020) за справедливою або залишковою вартістю

цих активів. Також, обсяг даних щодо дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги було скорочено згідно з цим оновленим порядком.

За оновленою формою звіту, дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги тепер представлена лише сумою нетто, тобто чистою реалізаційною вартістю, яка зазначається в одному рядку (1125). Попередня форма звіту розглядала цей показник у рядках 160-162 розгорнуто, де вказувалися первісна вартість, резерв сумнівних боргів та чиста реалізаційна вартість окремо.

Так, ці зміни в оновленій формі звіту дійсно дозволяють скоротити обсяг наведеної інформації, що сприяє більш зручному та зрозумілому використанню фінансової звітності. Замість детального розгорнутого викладу окремих компонентів, тепер інформація подається у більш кондесованій формі, що спрощує її сприйняття та аналіз. Це може полегшити роботу фахівців та зробити звіт більш доступним для різних користувачів.

В оновленій формі звіту № 1-м "Баланс" для підприємства статті балансу про дебіторську заборгованість за розрахунками з бюджетом та кредиторську заборгованість за розрахунками з бюджетом було розширено, що може вказувати на збільшення важливості та уваги до цих фінансових показників. Це може відображати зміни в умовах оподаткування, фінансовому плануванні або збільшенням взаємодії з державними органами. Таке розширення може сприяти більш детальному та точному аналізу фінансового стану підприємства в контексті його відносин з бюджетними установами.

Зараз загальна сума дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом зазначається в рядку 1135 форми звіту № 1-м "Баланс". Крім того, підприємство окремо вказує переплату з податку на прибуток, пов'язану з авансовим механізмом його сплати, у рядку 1136, що відображається як окремий фінансовий показник. Така деталізація дозволяє краще відстежувати та аналізувати фінансові потоки, пов'язані з оподаткуванням та взаємодією з бюджетними установами.

Точно, кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом тепер представлена в рядку 1620 форми звіту № 1-м "Баланс". Крім того, додатково до цього рядку зазначається сума кредиторської заборгованості з податку на прибуток у рядку 1621. Це дозволяє чітко виділити і відстежувати обов'язки перед бюджетними установами, включаючи податкові платежі, та сприяє більш детальному аналізу фінансової звітності підприємства.

Так, ці зміни дійсно дозволяють більш детально відображати інформацію про заборгованість за розрахунками з бюджетом. Включення окремих рядків для переплат та сум заборгованості з податку на прибуток дозволяє краще врахувати різні аспекти фінансових зобов'язань перед бюджетними установами. Це полегшує аналіз фінансового стану підприємства та дозволяє зробити більш об'єктивні висновки щодо його фінансової стійкості та ліквідності.

У новому порядку формування форми № 1-м "Баланс" для підприємств змінився спосіб відображення вартості готової продукції. Раніше вона відображалася в окремому рядку 130, але зараз її вартість включається до рядка 1100 "Запаси" разом з вартістю інших запасів. Це може відображати більшість облікових принципів, які вказують, що готова продукція є одним з видів запасів підприємства і повинна відображатися разом з іншими видами запасів у фінансовій звітності. Такий підхід допомагає узгодити звітність зі стандартами бухгалтерського обліку та спрощує аналіз фінансового стану підприємства.

Додатково, в рядку 1103 "у тому числі готова продукція" наводиться розшифрування вартості запасів, включаючи вартість готової продукції підприємства та покупну вартість товарів, придбаних для подальшого продажу. Важливо зауважити, що значення рядка 1103 не враховується для визначення валюти балансу. Такий підхід дозволяє більш детально розглянути структуру запасів підприємства, але не впливає на загальний баланс, який визначається іншими рядками форми № 1-м "Баланс".

У розділі балансу "Гроші та їх еквіваленти" (тепер у рядку 1165) активи підприємства реєструються практично так само, як і раніше. Однак, в новій версії пункту 2.12 П(С)БО 25 було уточнено, що до грошових активів

підприємства включаються грошові кошти у дорозі, які були перераховані уповноваженому банку для придбання іноземної валюти, а також електронні кошти.

Електронні гроші, що включаються до показника "Гроші та їх еквіваленти", є одиницями вартості, які зберігаються на електронних пристроях, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що може бути виконано в готівковій або безготівковій формі.

Важливо відзначити, що до електронних грошей не відносяться наперед оплачені картки одноразового використання, такі як дисконтні картки торговців, картки автозаправних станцій, квитки для проїзду в міському транспорті і т. д. Ці картки є прийняті лише їх емітентами як засіб платежу, і в бухгалтерському обліку не розглядаються як електронні гроші.

Витрати майбутніх періодів залишаються визначеними відповідно до загальних правил бухгалтерського обліку, як дебетове сальдо за рахунком 39. Проте, у оновленій формі балансу їх розташування було переглянuto. Раніше ці витрати відображалися як окремий розділ III активу балансу (рядок 270), а тепер вони включаються до статті 1170 у складі розділу II "Оборотні активи" балансу.

Пасив балансу був також переглянутий. Колишній рядок 605 тепер став окремим IV розділом (рядок 1700) і названий "Зобов'язання, пов'язані із необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття". Ця зміна була здійснена для уніфікації форм фінансової звітності згідно з НП(С)БО 1 та П(С)БО 25.

Важливо відзначити, що хоча назви та номери розділів були змінені, заповнення цих рядків залишається незмінним і відбувається відповідно до загальних правил бухгалтерського обліку.

Стаття "Статутний капітал" була перейменована на "Зареєстрований (пайовий) капітал", як і в "великому" балансі за НП(С)БО 1. Новий рядок 1400 продовжує відображати зареєстровану суму статутного капіталу, як це було

раніше. Однак, відмінності полягають у тому, що цей рядок тепер також показує суму пайового капіталу (пайових внесків) членів споживчого товариства, спілок та інших організацій, а також внесків засновників підприємства понад статутний капітал. Раніше ці внески вказувалися у статті "Додатковий капітал" (колишній рядок 320, тепер — 1410).

Таблиця 2.8

Сальдо одиничних рахунків для формування балансу

Рахунок	Рядок ФЗСМП, в якому відображається показник	Сальдо на 1.01.2023 р., тис. грн.	Сальдо на 31.12.2023 р., тис.грн
Дебет 10 «Основні засоби»	1011	19,5	19,5
Кредит 13 «Знос основних засобів»	1012	5,7	15,5
Дебет 26 «Готова продукція»	1103	3040,3	966,1
Дебет 37 «Розрахунки з різними дебіторами»	1125, 1135, 1155		
Дебет 30 «Готівка»		2382,7	693,2
Дебет 31 «Рахунки в банках»	1165		
Дебет 39 «Витрати майбутніх періодів»	1170	-	-
Кредит 40 «Власний капітал»	1400	10	10
Кредит 44 «Нерозподілені прибутки» (непокриті збитки)	1420	246	748,3
Кредит 64 «Розрахунки за податками й платежами»	1620	35,1	110,3
Кредит 66 «Розрахунки з оплати праці»	1625	-	-
Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями»	1690	4348,3	2158,6

Дані, що стосуються активів, зобов'язань та власного капіталу суб'єкта малого підприємництва, накопичуються на рахунках бухгалтерського обліку методом подвійного запису. Ці дані відображаються у фінансовій звітності. З метою ознайомлення з методикою формування показників форми № 1-м Баланс, запропоновано розглянути кожну статтю окремо та вказати сальдо рахунків, з яких ця інформація відображена в активі або пасиві балансу (таблиці 2.9, 2.10).

Таблиця 2.9

Формування показників Активу форми № 1-м Баланс

Актив	Код рядка	Методика формування показника
I. Необоротні активи		
Незавершені капітальні інвестиції	1005	Дебет 15 «Капітальні інвестиції»
Основні засоби:	1010	Рядок 1011-рядок 1012
первісна вартість	1011	Дебет 10 «Основні засоби»
знос	1012	Кредит 13 «Знос необоротних активів»
Довгострокові біологічні активи	1020	Дебет 16 «Довгострокові біологічні активи»
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	Дебет 16 «Довгострокові фінансові інвестиції»
Інші необоротні активи	1090	Дебет 18 «Інші необоротні активи»
Усього за розділом I	1095	Рядок 1005 + 1010 + 1020 + 1030 + 1090
II. Оборотні активи		
Запаси:	1100	Дебет 20 «Виробничі запаси» Дебет 23 «Виробництво» Дебет 26 «Готова продукція»
у тому числі готова продукція	1103	Дебет 26 «Готова продукція»
Поточні біологічні активи	1110	Дебет 21 «Поточні біологічні активи»
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	Дебет 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (розрахунки з покупцями і замовниками)
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	Дебет 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (розрахунки з підзвітними особами, з іншими дебіторами)
у тому числі з податку на прибуток	1136	Дебет 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (розрахунки з бюджетом)
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	Дебет 37 «Розрахунки з різними дебіторами» (заборгованість дебіторів, яка не включена до інших статей дебіторської заборгованості)
Поточні фінансові інвестиції	1160	Дебет 35 «Поточні фінансові інвестиції»
Гроші та їх еквіваленти	1165	Дебет 30 «Готівка» Дебет 31 «Рахунки в банках»
Витрати майбутніх періодів	1170	Дебет 39 «Витрати майбутніх періодів»
Інші оборотні активи	1190	Дебет 643 "Податкові зобов'язання"
Усього за розділом II	1195	Рядок 1100 + 1110 + 1125 + 1135 + 1155 + 1160 + 1165 + 1170 + 1190
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	Відображається вартість необоротних активів та груп вибуття, що утримуються для продажу, яка визначається відповідно до ПСБО 27
Баланс	1300	Рядок 1095+ 1195+ 1200

Таблиця 2.10

Формування показників Пасиву форми № 1-м Баланс

Пасив	Код рядка	Методика формування показника
I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	Кредит 40 «Власний капітал»
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	Кредит 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
Усього за розділом I	1495	Рядок 1400 + 1410 + 1415 ± 1420 -1425
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	Кредит 48 «Цільове фінансування і цільові надходження»
III. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	1600	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (розрахунки за короткостроковими кредитами)
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (суми зобов'язань, які утворилися як довгострокові, але з дати балансу підлягають погашенню протягом 12 місяців)
товари, роботи, послуги	1615	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (сума заборгованості постачальникам та підрядникам)
розрахунками з бюджетом	1620	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (заборгованість підприємства з усіх видів платежів до бюджету)
у тому числі з податку на прибуток	1621	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (поточна кредиторська заборгованість з податку на прибуток)
Розрахунками зі страхування	1625	Кредит 66 «Розрахунки за іншими операціями» (єдиний соціальний внесок)
розрахунками з оплати праці	1630	Кредит 66 «Розрахунки за іншими операціями»
Доходи майбутніх періодів	1665	Кредит 69 «Доходи майбутніх періодів»
Інші поточні зобов'язання	1690	Кредит 68 «Розрахунки за іншими операціями» (суми зобов'язань, які не включені в інші рядки) Кредит 644 «Податковий кредит»
Усього за розділом III	1695	Рядок 1600 + 1610 + 1615 + 1620 + 1625 + 1630 + 1665 + 1690
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	Відображаються зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, що утримуються для продажу, які визначаються відповідно до П(С)БО 27
Баланс	1900	Рядок 1495 + 1595 + 1695 + 1700

Форма № 1-м (Баланс) поділяється на активи і пасиви, які показують, чим володіє суб'єкт підприємницької діяльності і за рахунок чого. Звіт про фінансові результати, відомий як форма № 2-м, має іншу структуру. Він розділяється на дохідну і видаткову частини і окремо вказує фінансовий результат діяльності суб'єкта малого підприємництва (прибуток або збиток).

У таблиці 2.11 представлений фрагмент облікових даних, що використовуються для формування форми № 2-м за 2022 рік.

Таблиця 2.11

Формування показників у формі №2м

Проведення (кореспонденція рахунків)	Відображається у рядку ФЗСМП	Сума, тис.грн.
Списано на фінрезультат дохід від реалізації товарів: Дебет 70 Кредит 791	2000	393,9
Списано на фінрезультат інший операційний дохід: Дебет 71 Кредит 791	2120	-
Списано на фінрезультат собівартість реалізованої продукції: Дебет 791 Кредит 90, 91	2050	(133,7)
Списано на фінрезультат інші операційні витрати: Дебет 791 Кредит 96	2180	-
Нараховано податок на прибуток за звітний період: Дебет 791 Кредит 98	2300	21,3
Визначено чистий прибуток після оподаткування: Дебет 791 Кредит 441	2350	97,0

Звіт про фінансові результати, відомий як форма № 2-м, розпочинається з вказівки чистого доходу від реалізації товарів, робіт, послуг. Це означає, що враховується сума доходу, не включаючи непрямі податки. У решті формування фінансового результату підприємства за звітний період майже не змінився.

Для отримання більш детальної інформації про порядок формування показників Звіту про фінансові результати, можна розглянути таблицю 2.12. В ній наведено відповідну методику та послідовність розрахунку цих показників.

Таблиця 2.12

Формування показників форми № 2-м Звіту про фінансові результати

Найменування статті	Код рядка	Примітки по заповненню
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	Кредитовий оборот 70 «Доходи від реалізації» Дебет 70 «Доходи від реалізації» Кредит 79 «Фінансові результати»
Інші операційні доходи	2120	Кредитовий оборот 70 «Доходи від реалізації» (відображаються суми інших доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)) Дебет 70 «Доходи від реалізації» Кредит 79 «Фінансові результати»
Інші доходи	2240	Кредитовий оборот 71 «Інші доходи» Дебет 71 «Інші доходи» Кредит 79 «Фінансові результати»
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	Підсумок розраховується за формулою наведеною, в назві статті
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	Дебетовий оборот 90 «Собівартість реалізації» Дебет 79 «Фінансові результати» Кредит 90 «Собівартість реалізації»
Інші операційні витрати	2180	Дебетовий оборот 96 «Інші витрати» (адміністративні витрати, витрати на збут, а також собівартість реалізованих оборотних активів) Дебет 79 «Фінансові результати» Кредит 96 «Інші витрати»
Інші витрати	2270	Дебетовий оборот 96 «Інші витрати» (витрати на сплату відсотків та інші витрати підприємства; втрати від участі в капіталі; собівартість реалізації фінансових інвестицій; втрати від неопераційних курсових різниць тощо) Дебет 79 «Фінансові результати» Кредит 96 «Інші витрати»
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	Підсумок розраховується за формулою, наведеною в назві статті
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	Відображається різниця між чистими доходами та витратами підприємства
Податок на прибуток	2300	Дебетовий оборот 96 «Інші витрати» (сума податку на прибуток за звітний період) Дебет 79 «Фінансові результати» Кредит 98 «Інші витрати»
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	Дебет 79 «Фінансові результати» Кредит 44 «Нерозподілені прибутки (непокріті збитки)»

Форма № 1-м, відома як Баланс, поділяється на активи і пасиви, які показують, чим володіє підприємство і за рахунок чого. Звіт про фінансові

результати, відомий як форма № 2-м, має відмінну структуру. Він розділяється на дохідну і видаткову частини, а також виокремлює фінансовий результат діяльності підприємство (прибуток або збиток) окремим рядком.

Отже, відображення фінансових показників підприємство в різних звітах має різний характер: Баланс вказує на володіння активами і джерелами заборгованості, тоді як Звіт про фінансові результати показує дохідну та видаткову частини, а також фінансовий результат (прибуток або збиток) безпосередньо підприємство.

2.3. Напрямки вдосконалення формування показників фінансової звітності малого підприємства

Вдосконалення облікових підходів у формуванні показників фінансової звітності малого підприємства є важливою задачею, особливо в контексті глобалізації економічних процесів і світової економіки загалом. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання є необхідною в умовах зростаючої взаємозалежності та взаємодії економічних систем у всьому світі.

Головною метою гармонізації бухгалтерського обліку є впровадження нормативно-правової бази, яка відповідає вимогам законодавства ЄС і стандартам МСФЗ. МСФЗ представляє собою систему обліку та фінансової звітності, яка надає принципи і правила для складання фінансових звітів. Вона виникла внаслідок посилення процесів економічної інтеграції країн і має на меті зблизити методологію обліку та звітності в різних країнах світу. Ця система постійно вдосконалюється, щоб враховувати зміни в економічному середовищі та вимоги міжнародного бізнесу.

МСФЗ сприяють підвищенню прозорості та зрозумілості інформації, що розкриває діяльність суб'єктів господарювання. Вони створюють надійну основу для обліку доходів і витрат, оцінки активів і зобов'язань, а також об'єктивного відображення фінансових ризиків, що існують у звітувальних суб'єктах. Крім того, МСФЗ дозволяють порівнювати результати діяльності

стандартів дозволяє підприємствам показувати свою звітність відповідно до міжнародних норм і вимог, що сприяє підвищенню довіри інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

3. Зменшення ризиків для інвесторів і кредиторів: Адаптація до МСФЗ дозволяє стандартизувати фінансову звітність, що полегшує порівняння різних підприємств та забезпечує більшу достовірність інформації. Це допомагає інвесторам та кредиторам приймати краще обґрунтовані рішення про виділення ресурсів та ризику.

4. Поглиблення міжнародної кооперації: МСФЗ є загальноприйнятими стандартами у багатьох країнах світу. Адаптація до цих стандартів сприяє зближенню бухгалтерських практик та поліпшенню зрозумілості та порівнянності фінансової інформації між різними країнами. Це сприяє поглибленню міжнародної кооперації в галузі бухгалтерського обліку та обміну досвідом.

5. Зменшення витрат на розроблення власних стандартів: Адаптація до МСФЗ дозволяє підприємствам використовувати встановлені міжнародні стандарти замість розроблення власних. Це може зменшити витрати на розроблення, оновлення та підтримку власних стандартів бухгалтерського обліку.

Враховуючи ці переваги, адаптація звітності до МСФЗ може бути корисною для підприємств, особливо для тих, які прагнуть покращити прозорість, доступність та порівнянність своєї фінансової інформації на міжнародному рівні.

РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз фінансових результатів ТОВ «ПРИМІЄР»

Прибуток є основним показником, що узагальнює результати діяльності ТОВ «ПРИМІЄР». Він визначає кінцевий результат фінансової діяльності підприємства та має вплив на формування оборотних коштів, виконання зобов'язань перед бюджетом, платоспроможність підприємства, а також доходи акціонерів.

Досягнення чистого прибутку підприємства залежить від фінансових результатів, отриманих в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а також внаслідок надзвичайних подій. Така класифікація фінансових результатів грає важливу роль при розрахунку показників дохідності (рентабельності) підприємства.

Аналіз прибутку здійснюється шляхом порівняння даних за 2021, 2022 і 2023 роки. Під час аналізу необхідно оцінити темпи зростання прибутку в цілому та окремо для кожної його складової, дослідити та розрахувати фактори, що впливають на зміну прибутку, визначити рівень їх впливу та виявити можливості для збільшення прибутку. Також потрібно оцінити рівень рентабельності підприємства.

Аналіз названих доходів можна проводити залежно від виду продукції, товарів або послуг, а також залежно від видів організацій збуту.

Крім доходу від реалізації продукції, підприємство може мати інші операційні доходи, наприклад, доходи від операційної оренди активів.

Для аналізу структури доходів можна скласти аналітичну таблицю 3.1, яка відображатиме динаміку цих доходів.

Таблиця 3.1.

Динаміка показників фінансових результатів

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5		
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7		
Разом доходи	9424,80	42829,40	51121,50	33404,6	8292,1	4,544	1,194

Аналіз таблиці 3.1 показує, що дохід від реалізації продукції є найсуттєвішим у порівнянні з іншими показниками.

Рисунок 3.2 відображає зміну доходу від реалізації згідно з таблицею 3.1.

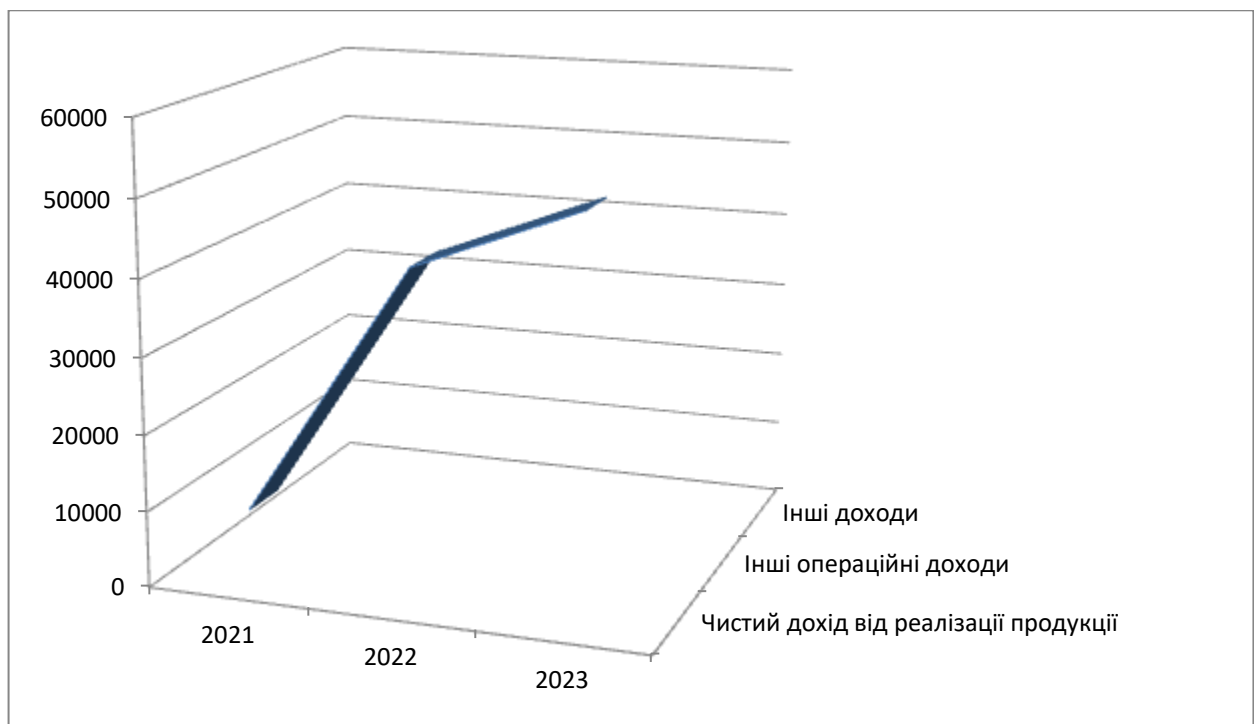

Рис. 3.2 Зміна доходу від реалізації продукції

Таблиця 3.2 відображає динаміку витрат і відрахувань.

Таблиця 3.2.

Зміна витрат і відрахування

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	8109,4	37899,6	44490,8	29790,2	6591,2	4,674	1,174
Інші операційні витрати	973,5		4262,5	-973,5	4262,5		
Інші витрати		2778,9		2778,9	-2778,9		
Витрати з податку на прибуток	62	387,2	426,3	325,2	39,1	6,245	1,101
Разом витрати	9144,9	41065,7	49179,6	31920,8	8113,9	4,491	1,198

Згідно з таблицями 3.2 і 3.3, видно, що собівартість реалізованої продукції має найбільшу питому вагу серед витрат. У 2021 році вона становила 88,677%, у 2022 році – 92,29%, а в 2023 році – 90,466%. Також інші операційні витрати складають певну частку. У 2021 році вони становили 10,645%, а в 2023 році – 8,667%. Витрати на оподаткування зростають, але їх питома вага коливається. У 2021 році вона становила 0,678%, у 2022 році – 0,943%, а в 2023 році – 0,867%.

Таблиця 3.3

Зміна питомої ваги витрат і відрахування

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Собівартість реалізованої продукції	88,677	92,29	90,466	3,613	-1,824	1,041	0,980
Інші операційні витрати	10,645	0	8,667	-10,645	8,667		
Інші витрати	0	6,767	0	6,767	-6,767		
Витрати з податку на прибуток	0,678	0,943	0,867	0,265	-0,076	1,391	0,919
Разом витрати	100	100	100	0	0	1,000	1,000

На основі наявних доходів і витрат, прибуток ТОВ «ПРИМІЄР» відображений у складі, представленому в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Зміна прибутку підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Разом доходи	9424,8	42829,4	51121,5	33404,6	8292,1	4,544	1,194
Разом витрати	9082,9	40678,5	48753,3	31595,6	8074,8	4,479	1,199
Фінансовий результат до оподаткування	341,9	2150,9	2368,2	1809	217,3	6,291	1,101
Податок на прибуток	62	387,2	426,3	325,2	39,1	6,245	1,101
Чистий прибуток	279,9	1763,7	1941,9	1483,800	178,2	6,301	1,101

Дані таблиці 3.4 свідчать про прибуткову діяльність підприємства у 2021-2023 роках, де відображений чистий прибуток у сумі 279,9 тис. грн. у 2021 році, 1763,7 тис. грн. – 2022 рік та у 2023 році він становив 1941,9 тис.грн. Доходи у 2022 році зросли на 33404,6 тис. грн. або 354,4% порівняно з 2021 роком, а у 2023 році спостерігався вже не такий різкий ріст на 8292,1 тис. грн. або 19,4% порівняно з 2022 роком. Витрати також зросли у 2022 році на 31595,6 тис. грн. або 347,9% порівняно з 2021 роком, та у 2023 році збільшилися тільки на 8074,8 тис. грн. або на 19,9% порівняно з 2022 роком. Фінансовий результат до оподаткування у 2022 році збільшився на 1809 тис. грн. порівняно з 2021 роком, а у 2023 році спостерігався ріст на 217,3 тис. грн. порівняно з 2022 роком, що становить 10,1%.

Ефективність функціонування підприємства визначається оптимальним рівнем структури його витрат, що впливають на собівартість товарів або послуг і є основою для формування цін. Інформація про стан витрат підприємства надається у Формі №2-м. Динаміка формування чистого прибутку досліджуваного підприємства представлена у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Динаміка формування чистого прибутку.

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2021	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Собівартість реалізованих товарів	88,677	92,29	90,466	3,613	-1,824	1,041	0,980
Інші операційні доходи	1,4		1,5	-1,4	1,5		
Інші доходи		186,7		186,7	-186,7		
Інші операційні витрати	10,645	0	8,667	-10,645	8,667		
Інші витрати	0	6,767	0	6,767	-6,767		
Податок на прибуток	0,678	0,943	0,867	0,265	-0,076	1,391	0,919
Чистий прибуток	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101

Дані таблиці свідчать про те, що підприємство отримує чистий прибуток протягом аналізованого періоду. У порівнянні з 2021 роком, у 2022 році чистий прибуток суттєво збільшився на 1483,8 тис. грн., а у 2023 році відносно 2022 року спостерігався нетакий різкий ріст тільки на 178,2 тис. грн.. Значення чистого прибутку складає відповідно 279,9 тис. грн. у 2021 році, 1763,7 тис. грн. у 2022 році та 1941,9 тис. грн. у 2023 році.

3.2. Аналізування прибутковості підприємства

Ключовими показниками управління прибутком є показники прибутковості, які відображають ефективність результатів господарської діяльності підприємства в порівнянні з витратами, що пов'язані з отриманням цих результатів.

Прибутковість підприємства відображається через абсолютні (прибуток) та відносні (рентабельність) показники. Показники рентабельності (прибутковості) оцінюють фінансові результати відносно доходу від реалізації та використання власного майна та капіталу, і в їх визначеннях зазвичай використовується чистий прибуток.

Розрахунок показників рентабельності для досліджуваного підприємства наведений у таблиці 3.6.

Таблиця 3.6.

Зміна рентабельності підприємства

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни	
	2021	2022	2023	2022-2022	2023-2022	2022/2021	2023/2022
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	279,9	1763,7	1941,9	1483,8	178,2	6,301	1,101
Середня сума загального капіталу, тис. грн.	5794,2	9025,5	8775,1	3231,3	-250,4	1,558	0,972
Середня сума оборотного капіталу, тис. грн.	5495,3	8799,1	8280,5	3303,8	-518,6	1,601	0,941
Середня сума основного капіталу, тис. грн.	298,9	226,4	494,6	-72,5	268,2	0,757	2,185
Середня сума власного капіталу, тис. грн.	3061,6	4825,3	6767,2	1763,7	1941,9	1,576	1,402
Виручка від реалізації, тис. грн.	9423,4	42642,7	51120	33219,3	8477,3	4,525	1,199
Прибутковість, в % до:	4,83%	19,54%	22,13%	0,147	0,026	4,045	1,132
загального капіталу							
оборотного капіталу	5,09%	20,04%	23,45%	0,150	0,034	3,935	1,170
основного капіталу	93,64%	779,02%	392,62%	6,854	-3,864	8,319	0,504
власного капіталу	9,14%	36,55%	28,70%	0,274	-0,079	3,998	0,785
реалізації	2,97%	4,14%	3,80%	0,012	-0,003	1,392	0,918

Згідно з представленою таблицею, очевидно, що протягом 2021-2023 років підприємство забезпечувало прибутковість своєї діяльності.

Слід зауважити, що варто відзначити позитивний аспект: темп зростання виручки від реалізації перевищує темп зростання собівартості продукції. Також важливим є збільшення рентабельності реалізованої продукції.

Результати розрахунку зазначених показників наведені в таблиці 3.6. Всі ці показники мають взаємозв'язок і повинні аналізуватися у контексті виробничої динаміки протягом звітного періоду або періоду, на який розробляється стратегічний план майбутнього розвитку. Взаємозв'язок цих показників має відповідати наступному: $K_{рп} < K_{рм} < K_{рвк}$

$$2,97 < 4,83 < 9,14$$

$$4,14 < 19,54 < 36,55$$

$$3,8 < 22,13 < 28,7$$

Отже, у 2021-2023 роках залишається найбільш оптимальним співвідношення показників.

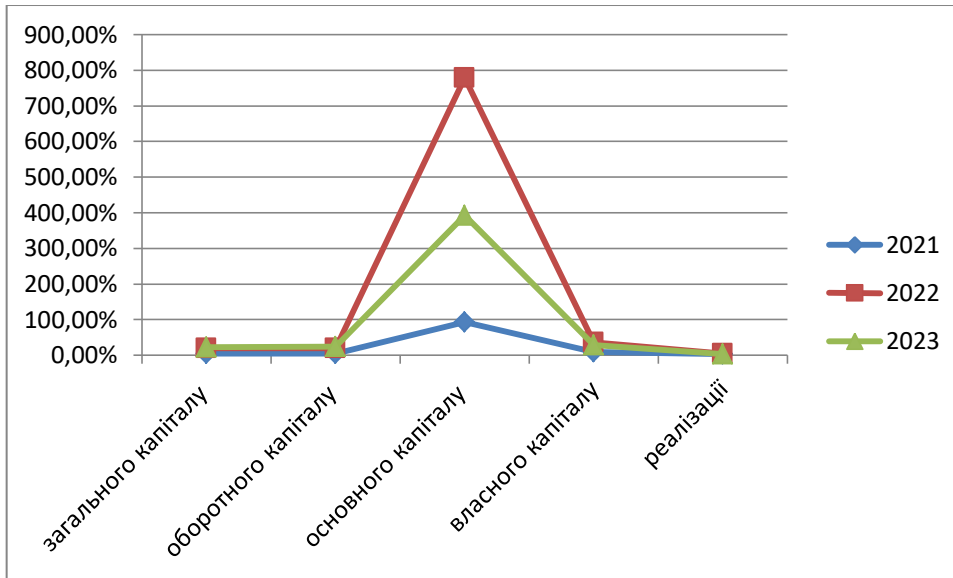

Рис. 3.3 Динаміка показників прибутковості

Отримане зростання показників рентабельності свідчить про успішність управлінських заходів, які спрямовані на поліпшення роботи підприємства, розширення виробництва та підвищення обсягів реалізації продукції. Це зростання чистого прибутку свідчить про ефективність обраної стратегії управління прибутком на поточному етапі. Такі заходи збільшення прибутковості підприємства мають обґрунтовану підставу.

3.3. Шляхи поліпшення управління прибутком у ТОВ «ПРИМІЄР» з використанням кваліметричного підходу

Під час встановлення ринкової економічної системи, проблема забезпечення підприємства прибутком для його поточного та довгострокового розвитку стає особливо актуальною. Вирішення цієї задачі вимагає оцінки можливостей підприємства та його взаємодії з зовнішнім середовищем через оптимальне управління процесами формування, розподілу та використання прибутку. Отже, важливо розглянути науково-методичні підходи до оцінки ефективності управління прибутком підприємства за допомогою кваліметрії.

Даний метод ґрунтується на розробці факторно-критеріальної моделі для оцінки процесів формування, розподілу та використання прибутку підприємства. Ця модель базується на використанні окремих, комплексних та інтегральних показників, що відображають якість управління.

Зараз актуальною є необхідність обґрунтування методики, яка б забезпечила можливість якісно-кількісної оцінки формування фінансового потенціалу підприємства. Ми вважаємо, що цю проблему можна вирішити шляхом застосування наукових засад кваліметрії - науки про вимірювання якості об'єктів, яка досліджує та реалізує методи та засоби кількісної оцінки якості.

Методи кваліметрії успішно використовуються протягом тривалого часу у різних галузях наукових досліджень для проведення кількісного вимірювання якісних характеристик. Згідно з сучасними економічними джерелами, кваліметрія визначається як наука про методи кількісної оцінки якості продукції. Таке визначення підтримує і В.В.Теленкевич, який стверджує, що кваліметрія - це сукупність методів і засобів кількісної оцінки якості продукції для вирішення завдань управлінської діяльності. Подальше розуміння якості науковцем визначається як сукупність властивостей продукту або процесу, що визначає його придатність для задоволення потреб відповідно до призначення. Таким чином, кваліметрія вже не обмежується лише продукцією, але охоплює і процеси. Отже, кваліметрія може бути визначена як наукова дисципліна, що досліджує методологію і проблематику комплексного кількісного оцінювання якості будь-яких об'єктів, а не лише якості продукції. Кваліметрія використовує шкали балів для кількісного оцінювання якості. Цей підхід широко застосовується, коли інтенсивність явища складно виміряти, але виникає необхідність у такому вимірі, особливо при дослідженні впливу на об'єкт багатьох різних факторів.

Кваліметрія використовується не лише в географії та екології, а й для оцінки різних сфер життя, таких як якість освіти, рівень відповідальності та інші. Наприклад, дослідники, такі як Ємельянов С.Л., звертаються до

кваліметрії для оцінки якості законодавчого забезпечення правового інституту таємниць в Україні. У сучасних дослідженнях також знаходимо приклади використання кваліметрії в практичних дослідженнях, таких як оцінка стану фінансового потенціалу підприємств та організацій споживчої кооперації, проведена на прикладі Полтавської ОСС Педченко Н.С., а також напрями покращення методичних підходів до оцінки якості бюджетного законодавства, які пропонує Стрілець В.Ю.

Запропонуємо скористатися науковими досягненнями вчених для оцінки ефективності процесів формування, розподілу та використання прибутку підприємства. Для цього можна використати одиничні, комплексні та інтегральні показники якості управління, які дозволять здійснити більш об'єктивну оцінку всіх аспектів діяльності підприємства.

Кваліметрія передбачає структурування об'єкта вивчення на різних рівнях складності, починаючи з усього об'єкту у цілому і розбиваючи його на складові частини. Ці частини можуть поділятися на ще менші підчастини, утворюючи ієрархічну систему. Експерти або інші методи вимірювання оцінюють кожен складову та встановлюють її вагомість або важливість. Потім ці оцінки комбінуються для отримання загальної оцінки об'єкта.

На підставі класичних кваліметричних моделей пропонується розробка факторно-критеріальної моделі для оцінки стану формування, розподілу та використання прибутку на підприємстві. Ця модель ґрунтується на використанні окремих, комплексних та інтегральних показників якості управління підприємством.

Управління прибутком підприємства визначається як комплексний процес, що охоплює формування, розподіл та використання прибутку. Це спрямовано на забезпечення ТОВ «ПРИМІЄР» можливості подолати суперечності та здійснювати гармонійний розвиток, враховуючи етапи життєвого циклу. Основною метою є ефективне планування процесу формування, оптимізованого під розвиткові потреби, раціональний розподіл та ефективне використання прибутку.

Рис. 3.4. Факторно-критеріальна модель оцінювання стану формування, розподілу та використання прибутку

На основі класичних кваліметричних моделей пропонується факторно-критеріальна модель оцінювання стану формування, розподілу та використання

прибутку ТОВ «ПРИМІЄР» . Ця модель базується на критеріях ефективності формування, оптимізованого розподілу та раціонального використання прибутку підприємства. Кожен критерій включає в себе ряд параметрів, що оцінюються експертами або за допомогою вимірювання, таких як результативність управління, оптимізація пропорцій, використання новітніх технологій, мотивація працівників, наявність необхідних ресурсів та конкурентна перевага. Ця модель спрямована на забезпечення гармонійного розвитку підприємства на різних етапах його життєвого циклу, використовуючи різноманітні управлінські ресурси та інновації.

На основі методів кваліметрії встановлюються рівні дослідження стану формування, розподілу та використання прибутку підприємства, використовуючи одиничні, комплексні та інтегральні показники якості управління.

Абсолютний показник стану (P) визначається як сума таких факторів:

$$P = \sum_{i=1}^3 m_i F_i$$

де $i=1...3$ —кількість факторів, m_i —вагомість i -го фактору (визначається експертним методом);

F_i — i -ий фактор, що впливає на інтегральний стан та визначається станом окремих складових стану формування, розподілу та використання прибутку підприємства та їх взаємоузгодженістю

У свою чергу кожен з факторів F_i характеризується сумою критеріїв, які мають відповідні коефіцієнти проявлення K_i :

$$F_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n K_i$$

З урахуванням рис.1 і формул 1-2 маємо: .

$$P = m_1 \left(\frac{K_1 + \dots + K_3}{3} \right) + m_2 \left(\frac{K_4 + \dots + K_6}{3} \right) + m_3 \left(\frac{K_7 + \dots + K_9}{3} \right)$$

В розробці факторно-критеріальної моделі оцінювання вагомості кожного фактора встановлюються експертами шляхом їх ранжування. Експертами були обрані співробітники ТОВ «ПРИМІЄР» та їх партнери. Для цього використовувалися метод рейтингу (метод оцінної класифікації) та метод бальних оцінок. Для оцінки показників (К) використовується шкала, запропонована авторами.

$0 < K \leq 0,25$ – недостатній рівень; $0,25 < K \leq 0,5$ – задовільний рівень; $0,5 < K \leq 0,75$ – достатній рівень; $0,75 < K \leq 1$ – високий рівень.

За методом соціологічних досліджень було обрано проведення опитування. Основним методом вважалося групове експертне оцінювання. Формування вибірки виявилось найважчим, з точки зору наукового обґрунтування, але важливим для отримання якісних результатів. Вибірка розглядалася як процес відбору одиниць спостереження. Побудова вибірки полягала у вирішенні наступних завдань, як вважає Педченко Н.С.:

- Визначення обсягу вибірки: це кількість, яка гарантує отримання якісної інформації.
- Обґрунтування типу вибірки: це обґрунтована процедура відбору, яка має бути логічно обґрунтована і відповідати меті дослідження.
- Оцінка якості вибірки: це оцінка ймовірності та вірогідності перенесення результатів з вибіркової на генеральну сукупність.

Якість вибірки - це ключовий аспект у будь-якому дослідженні. Вона визначає тип вибірки, її обсяг і є основою для отримання інформації, аналізу та економічної інтерпретації результатів. Якісна вибірка дозволяє забезпечити достовірність та репрезентативність отриманих даних, що є важливим для вивчення об'єктивних та достовірних висновків.

Репрезентативність, надійність і валідність є ключовими характеристиками якісної вибірки. Репрезентативність забезпечує можливість відтворення характеристик всієї генеральної сукупності, надійність гарантує правильність відображення дійсності, а валідність підтверджує обґрунтованість і правильність вибору відповідно до поставленої мети дослідження.

Таке поєднання випадкового принципу відбору з цілеспрямованим є оптимальним, оскільки дозволяє забезпечити виконання основних умов. Випадкова вибірка забезпечить високий рівень репрезентативності з ймовірностями, що наближаються до їх розподілу у генеральній сукупності. Це дозволить визначитись з працівниками, які підлягатимуть під опитування.

Таблиця 3.7

Модель оцінювання формування, розподілу прибутку

Фактор	Ранжування факторів за їх вагомістю	Показники	Вагомість показника
Критерій ефективності формування прибутку підприємства (m1)	0,5	наявність на підприємстві необхідних технологій і ресурсів для здійснення господарської, інвестиційної та фінансової діяльності (K1)	0,75
		спроможність підприємства зберігати свою конкурентну перевагу на основі конкурентних переваг у асортиментній політиці (K2)	0,6
		ідентифікація ризиків і невизначеності (K3)	0,5
		виявлення та усунення проблемних напрямів витрат прибутку (K4)	0,5
Критерій оптимізованого розподілу прибутку підприємства (m2)	0,25	оптимізація пропорцій між частинами, що капіталізується та споживається (K5)	0,5
		своєчасне оновлення обладнання, використання новітніх технологій у процесі виробництва та реалізації готової продукції (K6)	0,6
		мотивація працівників підприємства (K7)	0,4
Критерій раціонального використання прибутку підприємства (m3)	0,25	результативність управління частиною прибутку підприємства, що капіталізується (K8)	0,6
		результативність політики використання прибутку підприємства, що споживається (K9)	0,6
Інтегральний показник стану формування, розподілу та використання прибутку			1,75

Цілеспрямований відбір забезпечив достатній рівень надійності та валідності з ймовірностями, що забезпечать стабільність та плідність у

висновках щодо генеральної сукупності. Це дозволить визначитись з кількістю, що підлягатиме опитуванню. Основним інструментом реалізації цілеспрямованої вибірки став метод квотування (пропорційності), де застосовуються відомості про найважливіші пропорції генеральної сукупності.

Результати обчислень підтверджують, що стан формування, розподілу та використання прибутку ТОВ «ПРИМІЄР» складає 75%, що вказує на достатній рівень. Однак це також свідчить про наявність певних недоліків, які потребують вдосконалення.

Такий підхід дозволяє зрозуміти всі аспекти управління прибутком підприємства, включаючи одиночні і комплексні показники якості. Інтегральний показник якості управління прибутком відображає загальний вплив формування, розподілу і використання прибутку на довгостроковий розвиток підприємства. Такий підхід дозволяє оцінити ефективність управлінських рішень та визначити напрямки для покращення.

Ця таблиця представляє модель кваліметричного підходу до оцінювання стану формування, розподілу та використання прибутку ТОВ «ПРИМІЄР» . Шляхом використання цієї системи показників можна провести комплексну оцінку ефективності управління прибутком підприємства та визначити напрямки для його покращення.

Це оцінювання важливе, оскільки дозволяє визначити, наскільки ефективно підприємство керує своїм прибутком. Умови обмеженості фінансових ресурсів роблять цей процес особливо критичним, оскільки правильне управління прибутком може впливати на соціальний та економічний розвиток підприємства. Результати оцінки також відображають здатність підприємства ефективно управляти окремими процесами, такими як формування, розподіл та використання прибутку.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі було проведено аналіз теоретичних аспектів та узагальнення питань, що стосуються обліково-аналітичного забезпечення та аналізу показників фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

Фінансовий звіт підприємства, яке є суб'єктом малого підприємництва, складається з двох основних частин: балансу (форма № 1-м) і звіту про фінансові результати (форма № 2-м).

Баланс відображає активи, зобов'язання та власний капітал підприємства. Активи охоплюють усі матеріальні та нематеріальні ресурси, що належать компанії і можуть бути конвертовані в грошову форму. Зобов'язання охоплюють фінансові борги та зобов'язання перед постачальниками і кредиторами. Власний капітал показує різницю між активами та зобов'язаннями, відображаючи внески власників і нерозподілений прибуток.

У Звіті про фінансові результати відображаються доходи, витрати, фінансовий результат до оподаткування та чистий прибуток. Доходи охоплюють всі грошові та негрошові надходження від операційної та неопераційної діяльності. Витрати охоплюють витрати, що виникають як внаслідок операційної, так і неопераційної діяльності підприємства. Фінансовий результат до оподаткування відображає різницю між доходами та витратами перед оподаткуванням. Чистий прибуток відображає фінансовий результат після оподаткування.

Ці фінансові звіти дозволяють підприємствам представляти свою фінансову статистику та результати діяльності. Вони є важливим інструментом для аналізу фінансового стану підприємства, оцінки його прибутковості та забезпечення прозорості та відкритості перед зацікавленими сторонами, такими як інвестори, кредитори та державні органи.

Для складання Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва використовується конкретний алгоритм, за яким переносяться дані з рахунків бухгалтерського обліку у встановлені розділи звіту. Цей алгоритм визначений

відповідною методикою складання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

Впровадження нового програмного забезпечення, зокрема "MASTER: Бухгалтерія", є одним із шляхів вдосконалення процесу складання фінансової звітності для підприємства. Це спеціально розроблене програмне забезпечення для суб'єктів малого підприємництва, яке може автоматизувати процеси бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності.

Програма "MASTER: Бухгалтерія" може включати різноманітні функціональні можливості, такі як облік фінансових операцій, формування бухгалтерських документів, складання балансу, звіту про фінансові результати та інші. Ця програма дозволяє зручно організувати облікові процеси та гарантує точність та своєчасність складання фінансової звітності.

В удосконаленні організаційно-методичних підходів до аналізу діяльності підприємство зокрема в частині перерозподілу прибутку та використання реєстраторів/розрахункових операцій програмної підтримки можуть бути такі обґрунтовані цілі:

1. Підвищення ефективності управління: Удосконалення підходів до аналізу діяльності дозволить забезпечити більш точне і своєчасне отримання фінансової інформації про прибуток та його перерозподіл. Це дозволить керівництву приймати краще обґрунтовані рішення та ефективніше управляти ресурсами підприємства.

2. Підвищення доступності та зручності аналізу: Використання програмної підтримки, яка базується на мобільних гаджетах, дозволить зробити процес аналізу більш доступним та зручним для користувачів. Можливість отримувати фінансову інформацію у режимі реального часу на мобільних пристроях сприятиме швидшому реагуванню та прийняттю важливих рішень.

3. Покращення контролю та внутрішнього обліку: Використання реєстраторів/розрахункових операцій програмної підтримки дозволить автоматизувати процес обліку та контролю за фінансовими операціями. Це сприятиме зменшенню помилок, покращенню точності та надійності фінансової

інформації, а також забезпечить зручний доступ до історичних даних для подальшого аналізу.

Впровадження цих удосконалень може сприяти покращенню фінансового управління та аналізу діяльності підприємство, що, в свою чергу, може сприяти досягненню кращих фінансових результатів і зростанню підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банера Н.П., Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. №1 (71). 55-62.
2. Безверхий К.В. Порядок складання спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2016. № 11/12. С. 40-50.
3. Бондарчук Н.В. Актуальні питання складання фінансової звітності суб'єктами малого підприємництва. *Журнал "Інвестиції: практика та досвід"*. 2012. №2. С. 42-45
4. Гнатенко І. А. Особливості функціонування сучасного малого підприємництва як органічного елементу ринкової економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 2(1). С. 214-217.
5. Гнатенко Є.П., Соболева І. В. Порівняння фінансової звітності суб'єктів малого та мікропідприємництва України та країн ЄС. *Молодий вчений*. 2017. № 5. С. 537-541.
6. Говорушко Т.А., Буняк В.Л., Говорушко С.С. Аналіз теоретичних підходів до трактування малого підприємництва і малого бізнесу як загальнонаукових суміжних понять. *Економічні науки*. 2017. № 27. С. 10-14.
7. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу : монографія. Чернігів : Видавець Лозовий В.М. 2014. 384 с.
8. Гоголь Т. Напрями вдосконалення методики розкриття інформації в показниках фінансової звітності підприємств малого бізнесу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 12. С. 3-11.
9. Господарський кодекс України: закон України від 16 січня 2003 р. № 436-IV з останніми змінами та доповненнями № 1396-IX від 15.04.2021 р.. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 14.05.2024).
10. Даньків Й.Я. Формування обліково-аналітичної інформації для оцінки діяльності суб'єктів підприємництва. *Науковий вісник Ужгородського Університету*. 2019. Вип. 2 (54). С. 116-121.
11. Довбуш А.В., Давидовська Г.І. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні. *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2020. №5-6 (84). С. 162-167.
12. Єзгор Л.О. Теоретичні основи сентенцій “мале підприємництво” та “малий бізнес” в Україні. *Вісник Львівського університету. Серія: економічна*. 2009. Вип. 41. С. 423-428.

13. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30 листопада 1999 р. № 291. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text> (дата звернення: 14.05.2024).
14. КВЕД-2010 перелік секцій види економічної діяльності: офіційний сайт Державної служби статистики України URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html (дата звернення: 14.05.2024).
15. Кучер С. В. Особливості діяльності вітчизняних суб'єктів малого та середнього бізнесу: обліково-аналітичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. Випуск 9-1. Ч. 1. С. 208-211.
16. Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Актуальні питання ведення обліку суб'єктами малого підприємництва за національними стандартами. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2021. Вип. 51. С. 310-314.
17. Мазоль С.И. Економіка малого бізнесу: учеб. пособие. Минск: Кн. дом, 2014. 272 с.
18. Марку О.В., Сахарук М.О. Особливості організації обліку у суб'єктів малого підприємництва. *Молодий вчений*. 2020. №10 (86). С. 223-228.
19. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами: Наказ Міністерства фінансів України 15.06.11 № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (дата звернення: 14.05.2024).
20. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства аграрної політики України 04.06.2009 № 390. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0390555-09#Text> (дата звернення: 24.04.2021).
21. Міжнародний стандарт фінансової звітності для підприємств малого та середнього бізнесу (МСФЗ для підприємств МСБ) URL: <http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2013/06/MSFO-dlya-predpriyatij-MSB.pdf> С. 2-23 (дата звернення: 20.05.2019).
22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73 з останніми змінами та доповненнями № 226 від

31.05.2019 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 14.05.2024).

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»: Наказ Міністерства фінансів України 18.06.2001 № 303 з останніми змінами та доповненнями № 588 (z1020-20) від 29.09.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01> (дата звернення: 14.05.2024).

24. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» від 25 лютого 2000 р. № 39. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00> (дата звернення: 15.05.2021).

25. Нечивілова Н. І. Концептуальне осмислення базових категорій підприємницької діяльності «малий бізнес», «мале підприємство», «мале підприємство». Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. Харків: НТУ "ХПІ". 2011. № 26. С. 148-155.

26. Панухник О.В., Голич Н.С. Погляд на категорію «малий бізнес» у призмі сучасного бачення та європейських підходів. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль: ТНТУ, 2019. Том 58. № 3. С. 90-97.

27. Побережець О.В., Шмагіна В.В., Гусєв А.О. Вплив державної податкової політики на конкурентоспроможність суб'єктів малого підприємництва в Україні. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Вип. 4 (47) Том 21. С. 49-69.

28. Податковий кодекс України: закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами і доповненнями URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 24.05.2021).

29. Подолянчук О.А. Організація обліку суб'єктами малого підприємництва. *Ефективна економіка*. 2017. №. 4. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5536> (дата звернення: 14.05.2024).

30. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказом Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995 р. з останніми змінами та доповненнями № 565 від 20.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення: 14.05.2024).

31. Портер М. Конкуренція / М. Портер; Пер. с англ. Москва: Издательский дом «Вильямс», 2016. 608 с.

32. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-XIV від 16 липня 1999 року з останніми змінами та

доповненнями № 2545-VIII від 18.09.2018, ВВР, 2018, № 44, ст.354 URL: <https://zakon.help/law/996-XIV/edition16.11.2018#o36> (дата звернення: 24.04.2021).

33. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю. Закон України № 2275-VIII від 6 лютого 2018 року з останніми змінами та доповненнями № 540-IX від 30.03.2020, ВВР, 2020, № 18, ст.123. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#n386> (дата звернення: 14.05.2024).

34. Ратинський В.В. Бухгалтерський облік і аналіз: перспективи для малого бізнесу. *Економіка та суспільство: облік та оподаткування*. 2021. Вип. 25. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/243/231/> (дата звернення: 14.05.2024).

35. Романченко Ю. О. Облік та фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва. *Економічний форум*. 2019. № 1. С. 180-183.

36. Синицкий А.І. Особливості організації обліку суб'єктів малого підприємництва. Вісник Харківського торговельно-економічного університету. 2021. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/01/214.pdf> (дата звернення: 14.05.2024).

37. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2001 № 186. Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (дата звернення: 16.05.2021).

38. Топоркова О. А. Облікова система малих підприємств України в контексті законодавчих змін. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки»*. 2020. № 11 (43), т. 3. С 55-61.

39. Хоча Н. В. Перспективи вдосконалення форм фінансової звітності малих підприємств. *Бізнес-Інформ*. 2018. №3. С. 259-263.

40. Чабанюк О.М., Фурман Е.В. Методика складання та основні вимоги до фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. С. 276-280.

41. Черняєва О.В., Гриненко А.Ю. Сутність і значення малого підприємництва у світовій економіці. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2017. № 8. С. 33-38.